Treoirlínte maidir leis an Olltoghchán don 33ú Dáil
8 Feabhrá 2020
[Gníomhairí Náisiúnta, Tríú Páirtithe, Daoine Eile agus Foilsitheoirí]

Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí
Standards in Public Office Commission

Arna bhFoilsiú ag an gCoimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí faoi alt 4(6)(a) den Acht Toghcháin, 1997, arna leasú

An Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí
6 Ardán Phort an Iarla
Baile Átha Cliath 2
D02 W773

Teileafón: 01 6395666
Ríomhphost: info@sipo.ie
Suíomh Gréasáin: www.sipo.ie
Twitter: @SIPOCIreland

Eanáir 2020

Clár Ábhar

Réamhrá 3
Dátaí ábhartha 4
Caibidil 1: Gníomhairí Náisiúnta 5
1.1 Gníomhaire náisiúnta a cheapadh 6
1.2 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá p(h)áirtí polaitíochta 6
1.3 Caiteachas ag an ngníomhaire náisiúnta 7
1.4 Daoine atá ag tabhú caiteachas gan údarú 9
1.5 An tréimhse toghcháin 10
1.6 Cad is speansais toghcháin ann? 11
1.7 Cad nach speansais toghcháin ann? 13
1.8 Speansais eile arna dtabhú d'fhonn iarrthóireacht a éascú 16
1.9 Sonraisc a íoc le soláthraithe 16
1.10 Ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil 17
1.11 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le gníomhairí náisiúnta ag an toghchán 18
Caibidil 2: Tríú Páirtithe, Daoine Eile agus Foilsitheoirí 20
2.1 Cad is "tríú páirtí" agus "duine eile" ann? 21
2.2 Na ceanglais reachtúla atá ar thríú páirtí agus ar dhuine eile 21
2.3 Sonraisc a íoc le soláthraithe 21
2.4 Ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil 22
2.5 Na ceanglais atá ar fhoilsitheoirí 23
2.6 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le tríú páirtithe: síntiúis 23
2.7 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le tríú páirtithe agus le daoine eile: speansais 24
Caibidil 3: Comhairle faoi Nithe ar Leith 26
3.1 Imeachtaí tiomsaithe airgid 27
3.2 Fógraíocht ar fheithiclí 29
3.3 Úsáid saor in aisce feithiclí 30
3.4 Baill foirne a úsáid a n-íoctar a dtuarastal as cistí poiblí 30
3.5 Cuntas a thabhairt san úsáid oifigí le linn na tréimhse toghcháin 31
3.6 Póstaeir loite nó dhamáistithe 33
Aguisín 1: Sainmhínithe 34
Aguisín 2: Seicliosta 38

Réamhrá

1. D'fhoilsigh an Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí na treoirlínte seo maidir leis an olltoghchán don 33ú Dáil faoi alt 4 den Acht Toghcháin, 1997, arna leasú (an tAcht).

2. Is do ghníomhairí náisiúnta páirtithe polaitíochta, tríú páirtithe, daoine eile agus foilsitheoirí atá na Treoirlínte. Foilsíodh treoirlínte ar leith d'iarrthóirí agus do ghníomhairí toghcháin.

3. Cuimsítear sna treoirlínte seo príomhcheanglais na reachtaíochta thuasluaite maidir le teorainneacha le caiteachas toghcháin.

4. Bunaíodh an Coimisiún um Chaighdeáin i mí na Nollag 2001 leis an Acht um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí, 2001. Is iad seo a leanas na comhaltaí den Choimisiún um Chaighdeáin:

   - An Breitheamh Onórach Daniel O'Keeffe, Cathaoirleach an Choimisiúin um Chaighdeáin;
   - An tUas. Seamus McCarthy, an tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste;
   - An tUas. Peter Tyndall, an tOmbudsman;
   - An tUas. Peter Finnegan, Cléireach Dháil Éireann;
   - An tUas. Martin Groves, Cléireach Sheanad Éireann; agus
   - An tUas. Jim O'Keeffe, iarchomhalta de Dháil Éireann.

   Tá Rúnaíocht bhuan ag an gCoimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí, rud atá suite ag 6 Ardán Phort an Iarla, Baile Átha Cliath 2.

   Tabhair faoi deara: Chun faisnéis a fháil maidir le síntiúis agus le síntiúis thoirmiscthe, féach na treoirlínte d'iarrthóirí agus do ghníomhairí toghcháin atá ar fáil ar shuíomh Gréasáin an Choimisiúin um Chaighdeáin.

Dátaí ábhartha

An 14 Eanáir 2020 go dtí an 8 Feabhra 2020	Tréimhse Toghcháin
An 24 Márta 2020	Ní mór éilimh ar íocaíocht le haghaidh speansais toghcháin ó sholáthraithe a bheith faighte ag an ngníomhaire náisiúnta faoin dáta seo
An 4 Aibreán 2020	An dáta nach mór gach Ráiteas Speansas Toghcháin a bheith curtha ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin faoi

Caibidil 1: Gníomhairí Náisiúnta

Is iad seo a leanas na príomh-shaincheisteanna ar chóir do ghníomhairí náisiúnta páirtithe polaitíochta agus iarrthóirí atá ag dul san iomaíocht sa toghchán bheith ar an eolas fúthu chun comhlíonadh cheanglais na reachtaíochta a chinntiú:

1.1 Gníomhaire náisiúnta a cheapadh

1.2 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá p(h)áirtí polaitíochta

1.3 Caiteachas ag an ngníomhaire náisiúnta

1.4 Daoine atá ag tabhú caiteachas gan údarú

1.5 An tréimhse toghcháin

1.6 Cad is speansais toghcháin ann?

1.7 Cad nach speansais toghcháin ann?

1.8 Speansais eile arna dtabhú d'fhonn iarrthóireacht a éascú

1.9 Sonraisc a íoc le soláthraithe

1.10 Ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil

1.11 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le gníomhairí náisiúnta ag an toghchán

1.1 Gníomhaire náisiúnta a cheapadh

1.1.1 Déanfaidh gach páirtí polaitíochta ag a bhfuil iarrthóir atá ag dul san iomaíocht san olltoghchán gníomhaire náisiúnta a cheapadh [*alt 28(1)(a)*]. Ní mór oifig nó ionad sa Stát a bheith ag an ngníomhaire náisiúnta, áit ar féidir éilimh, fógraí, eascairí, toghairmeacha agus cáipéisí eile a sheoladh chuige [*alt 29(1)*].

1.1.2 Tráth nach déanaí ná 12pm meán lae an 22 Eanáir 2020, an lá deiridh le haghaidh ainmniúcháin sa toghchán a fháil, ní mór don pháirtí polaitíochta ainm an ghníomhaire náisiúnta agus seoladh oifig an ghníomhaire a fhógairt i scríbhinn don Choimisiún um Chaighdeáin [*alt 28(1)(a)*]. Murar thug an páirtí polaitíochta fógra don Choimisiún um Chaighdeáin faoi ainm an ghníomhaire náisiúnta faoin am sin, measfar "an t-oifigeach cuí" (arna cheapadh faoi alt 71 den Acht) a bheith ar an ngníomhaire náisiúnta [*alt 28(3)(a)*]. Murar ceapadh oifigeach cuí, meastar ceannaire an pháirtí a bheith ar oifigeach cuí an pháirtí agus, mar sin de, a bheith ar a ghníomhaire náisiúnta.

1.1.3 Foilseoidh an Coimisiún um Chaighdeáin in Iris Oifigiúil ainm na ngníomhairí náisiúnta a ceapadh nó a measadh a bheith ceaptha [*alt 28(6)(a)*].

1.1.4 Féadfaidh páirtí polaitíochta ceapadh gníomhaire náisiúnta a chúlghairm am ar bith agus gníomhaire náisiúnta eile a cheapadh ina (h)áit [*alt 28(4)(a)*]. I gcás go dtarlaíonn sé sin, ní mór sonraí an ghníomhaire náisiúnta nua a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin.

1.2 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá p(h)áirtí polaitíochta

1.2.1 I gcás go bhfuil iarrthóir ag dul san iomaíocht sa toghchán thar ceann páirtí polaitíochta, féadfaidh sé/sí cuid dá t(h)eorainn caiteachais reachtúil a shannadh don pháirtí lena caitheamh sa toghchán ag an ngníomhaire náisiúnta dá chuid [*alt 32(1)(b)(i)*].

1.2.2 Níl aon oibleagáid ar iarrthóir faoin Acht cuid ar bith dá t(h)eorainn caiteachais a shannadh don pháirtí. Más rud é nach sannann an t-iarrthóir cuid ar bith dá t(h)eorainn caiteachais don pháirtí, ní fhéadfaidh an gníomhaire náisiúnta aon speansais toghcháin a thabhú thar ceann an iarrthóra. Féadfaidh gníomhaire toghcháin an iarrthóra, áfach, údarás a thabhairt don ghníomhaire náisiúnta speansais a thabhú thar ceann an iarrthóra. Ní mór don ghníomhaire toghcháin cuntas a thabhairt i speansais den sórt sin ina ráiteas speansas toghcháin.

Is é an t-aon chaiteachas amháin ag páirtí is ceadmhach a dhéanamh ná iomlán na suimeanna a shann a iarrthóirí don pháirtí ó theorainn aonair na n-iarrthóirí.

Sampla: Más rud é go bhfuil ceathrar iarrthóirí ag dul san iomaíocht sa toghchán ag páirtí polaitíochta amháin agus go sannann an bheirt acu €10,000 don pháirtí óna dteorainn caiteachais aonair, beidh gníomhaire náisiúnta an pháirtí i dteideal €20,000 san iomlán a chaitheamh sa toghchán [*alt 32(2)*]. Dá bharr sin, dhéanfaí suim na teorann atá ar fáil lena caitheamh ag gníomhaire toghcháin gach iarrthóra a laghdú faoi €10,000.

1.2.3 Ní luaitear go sonrach san Acht cén uair ba chóir na suimeanna comhaontaithe a shannadh don pháirtí. Mar an gcéanna, ní choisctear ath-idirbheartaíocht leis an Acht faoi na suimeanna comhaontaithe a bheidh le sannadh. Molann an Coimisiún um Chaighdeáin gur chóir do ghníomhairí náisiúnta a chinntiú go gcomhaontaítear suimeanna a bheidh le sannadh le gach iarrthóir sula dtabhóidh an gníomhaire náisiúnta nó gníomhaire toghcháin an iarrthóra aon speansais.

1.2.4 Ceanglaítear leis an Acht nach mór an tsuim a bheidh le sannadh don pháirtí a bheith comhaontaithe i scríbhinn [*alt 32(1)(b)(i)*]. Ba chóir, mar sin, an tsuim arna sannadh don pháirtí a lua go soiléir sa chomhaontú scríofa. Ba chóir é a bheith sínithe ag an iarrthóir agus ag oifigeach cuí de chuid an pháirtí. I gcás go ndéantar ath-idirbheartaíocht ina dhiaidh sin faoi shuimeanna a bheidh le sannadh, ní mór comhaontú scríofa nua a dhréachtú.

1.2.5 Ceanglófar ar an iarrthóir cóip den chomhaontú scríofa a thabhairt dá g(h)níomhaire toghcháin lena chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin in éineacht le ráiteas speansas toghcháin an ghníomhaire toghcháin [*alt 36(1)(c)*]. Ní cheanglófar ar ghníomhairí náisiúnta cóipeanna de na comhaontuithe scríofa a chur ar fáil in éineacht lena ráitis speansas toghcháin. Ba chóir do ghníomhairí náisiúnta cóipeanna de na comhaontuithe scríofa a choinneáil, áfach.

1.3 Caiteachas ag an ngníomhaire náisiúnta

1.3.1 Is é an gníomhaire náisiúnta an t-aon duine amháin a fhéadfaidh caiteachas a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh thar ceann an pháirtí ach úsáid a bhaint as an teorainn caiteachais a shann a iarrthóirí dó [*alt 31(4)(a)*]. I gcás go bhfuil speansais tabhaithe ag páirtí polaitíochta nó thar a cheann sula gceaptar gníomhaire náisiúnta, ní mór don pháirtí sonraí faoi gach speansas den sórt sin a chur ar fáil don ghníomhaire náisiúnta, in éineacht le gach dearbhán ábhartha. Tá sé ina chion do pháirtí polaitíochta loiceadh an ceanglas sin a chomhlíonadh.

1.3.2 Féadfaidh an gníomhaire náisiúnta údarás a thabhairt do dhaoine eile caiteachas a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh faoi chuimsiú teorainneacha sonraithe arna socrú ag an ngníomhaire náisiúnta. Ní mór don ghníomhaire náisiúnta cuntas a thabhairt i gcaiteachas arna dhéanamh ag gach duine údaraithe den sórt sin [*alt 31(5)*].

1.3.3 Féadfaidh an gníomhaire náisiúnta <u>100%</u> ar a mhéad de theorainn caiteachais iarrthóra a chaitheamh má shannann an t-iarrthóir í sin don pháirtí. I gcás go sanntar teorainn caiteachais don ghníomhaire náisiúnta agus go dtabhaíonn sé/sí speansais toghcháin, ní mór gach cúram a dhéanamh a chinntiú nach mó an caiteachas iomlán ar an iarrthóir ag a g(h)níomhaire toghcháin agus ag an ngníomhaire náisiúnta ná an teorainn reachtúil don toghcheantar (i.e. €45,200 i gcás toghcheantar cúig shuíochán) [*alt 32(1)(a)*].

1.3.4 Ní fhéadfaidh an gníomhaire náisiúnta caiteachas a thabhú ná íocaíochtaí a dhéanamh ach úsáid a bhaint as an tsuim den teorainn caiteachais atá á coimeád ag an iarrthóir <u>mura</u> dtugann gníomhaire toghcháin an iarrthóra údarás don ghníomhaire

náisiúnta déanamh amhlaidh. Sa chás sin, ba mar dhuine ar thug an gníomhaire toghcháin údarás dó/di a dhéanfadh an gníomhaire náisiúnta caiteachas a thabhú agus bheadh ar an ngníomhaire toghcháin aon chaiteachas den sórt sin a thaifeadadh.

1.3.5 Féadfaidh caiteachas ar iarrthóir nó caiteachas ar leibhéal náisiúnta a bheith i gceist le caiteachas ag an ngníomhaire náisiúnta agus úsáid á baint aige/aici as an tsuim a shann a iarrthóirí don pháirtí.

1.3.6 Is é is caiteachas ar iarrthóir ann ná caiteachas lena ndéantar iarrthóir(í) a shainaithint agus a chur chun cinn i dtoghcheantar. Áirítear leis sin "foireann" an pháirtí i dtoghcheantar (i.e. iarrthóir agus comhiarrthóir(í)). I gcás go bhfuil ceannaire páirtí agus a iarrthóirí le feiceáil in ábhair toghcháin (e.g. póstaeir, cláir fógraí), measfar an caiteachas a bheith tabhaithe ag na hiarrthóirí lena mbaineann agus ní ag ceannaire an pháirtí. (Is é ceannaire an pháirtí an t-aon duine amháin a fhéadfaidh a bheith le feiceáil i bpóstaer, i gclár fógraí, etc., gan na speansais a bheith measta mar speansais atá tabhaithe i dtaca lena (h)iarrthóireacht.) Ní fhéadfaidh caiteachas ag an ngníomhaire náisiúnta ar iarrthóir ar leith a bheith níos mó ná an tsuim a shann an t-iarrthóir don pháirtí.

1.3.7 Ní fhéadfar cuid ar bith de theorainn caiteachais iarrthóra a aistriú ó iarrthóir amháin chuig iarrthóir eile i dtoghcheantar.

1.3.8 Is é is Caiteachas Náisiúnta ann ná caiteachas atá dírithe go soiléir ar vótaí a mhealladh sa tír ar fad de réir a ábhair agus a fhairsinge geografaí. Níl sé bainteach go díreach le hiarrthóir nó roinnt iarrthóirí a chur chun cinn i dtoghcheantar. Ba chóir tagairt a dhéanamh don pháirtí, dá lucht ceannais, dá bheartais nó do shaincheisteanna toghcháin i gcomhthéacs náisiúnta. Ba chóir é a bheith leata go réasúnach agus go cothrom ar fud na tíre, agus aird á tabhairt ar a mhéid atá meáin fógraíochta ar fáil. De ghnáth, bíonn an caiteachas sin ar mhíreanna amhail forógra an pháirtí, craoltaí páirtí polaitíochta, cuairteanna ag ceannaire an pháirtí, etc. I gcás go bhfuil lucht ceannais an pháirtí nó urlabhraithe de chuid an pháirtí le feiceáil i gcraoltaí páirtí polaitíochta, measfar na speansais arna dtabhú a bheith ina gcaiteachas náisiúnta agus ní mheasfar iad a bheith tabhaithe ag na hiarrthóirí aonair. I gcás go bhfuil iarrthóir nach urlabhraí páirtí é/í agus nach bhfuil ina c(h)uid de lucht ceannais an pháirtí le feiceáil i gcraoladh páirtí polaitíochta, ní mheasfar an caiteachas arna thabhú a bheith ina chaiteachas náisiúnta agus measfar cuid chuí de chostas an chraolta a bheith ina caiteachas arna thabhú thar ceann an iarrthóra.

1.3.9 I gcás go bhfuil sé beartaithe ag an ngníomhaire náisiúnta de chuid páirtí polaitíochta speansais toghcháin ina n-áirítear faomhadh a iarrann vótaí do pháirtí polaitíochta eile a thabhú, meastar an faomhadh a bheith ina chaiteachas arna thabhú thar ceann an dara páirtí. Cuid de chostas na n-ábhar, ar chóir í a ríomh ar bhonn an mhéid atá an dara páirtí le feiceáil, ní mór íoc aisti ach úsáid a bhaint as teorainn caiteachais an dara páirtí agus ní mór í a bheith údaraithe agus tugtha i gcuntas ag gníomhaire náisiúnta an dara páirtí.

1.3.10 I gcás go bhfuil caiteachas tabhaithe ag an ngníomhaire náisiúnta de chuid páirtí polaitíochta ar ábhair ina n-áirítear faomhadh a iarrann vótaí d'iarrthóir nó d'iarrthóirí de chuid páirtí polaitíochta eile, meastar an faomhadh a bheith ina chaiteachas arna thabhú thar ceann an iarrthóra. Cuid de chostas na n-ábhar, ar chóir í a ríomh ar bhonn

an mhéid atá an t-iarrthóir le feiceáil, ní mór íoc aisti ach úsáid a bhaint as teorainn caiteachais an iarrthóra nó as teorainn caiteachais a p(h)áirtí polaitíochta. Ní mór an caiteachas a bheith údaraithe ag gníomhaire toghcháin an iarrthóra nó ag gníomhaire náisiúnta a p(h)áirtí polaitíochta.

1.3.11 I gcás gur dóigh go dtarlóidh ceachtar den dá chineál traschanbhasála thuas, moltar gur chóir socruithe ábhartha agus údaruithe ábhartha a chur i bhfeidhm roimh ré chun costais dhóchúla an chaiteachais a chlúdach.

1.4 Daoine atá ag tabhú caiteachas gan údarú

1.4.1 Is é an gníomhaire náisiúnta an t-aon duine amháin a fhéadfaidh caiteachas a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh thar ceann páirtí polaitíochta san olltoghchán [*alt 31(4)(a)*].

Ba chóir do ghníomhairí náisiúnta a bheith ar an eolas go bhféadfaidh an Coimisiún na speansais a mheas a bheith ina gcaiteachas arna thabhú ag an bpáirtí polaitíochta i gcás duine nó comhlachta atá ag tabhú speansas sa toghchán chun an páirtí nó a iarrthóirí a chur chun cinn, má mheasann sé an duine nó an comhlacht:

- a bheith bunaithe ag páirtí polaitíochta nó thar a cheann chun críocha speansais toghcháin a thabhú,
- a bheith ina b(h)all de pháirtí polaitíochta nó ina c(h)raobh nó ina f(h)o-eagraíocht de chuid páirtí polaitíochta, nó
- a bheith bainteach nó nasctha le páirtí polaitíochta nó le hiarrthóir a bheith faoina t(h)ionchar nó faoina smacht [*alt 31(6)*].

1.4.2 Sna cásanna sin, ní mór cuntas a bheith tugtha ag an ngníomhaire náisiúnta sna speansais arna dtabhú óna t(h)eorainn caiteachais. Más rud é nár sannadh teorainn caiteachais don pháirtí, beidh ar ghníomhaire toghcháin an iarrthóra cuntas a thabhairt sa chaiteachas de réir mar is cuí. Má thugtar, de bharr caiteachais den chineál sin, caiteachas arna thabhú ag an bpáirtí nó ag an ngníomhaire toghcháin os cionn na teorann ábhartha, beidh cion déanta. Tá sé tábhachtach, dá bhrí sin, go mbeidh gníomhairí náisiúnta ar an eolas faoi ghníomhaíochtaí grúpaí nó daoine aonair atá ag tabhú caiteachais mar gheall go bhféadfar an caiteachas sin arna thabhú a mheas a bheith ina chaiteachas arna thabhú thar ceann an pháirtí nó a iarrthóirí. Ba chóir fógra a thabhairt don Choimisiún um Chaighdeáin láithreach faoi ghníomhaíochtaí aon duine nó aon chomhlachta den sórt sin. Baineann ábharthacht ar leith le caiteachas ag na grúpaí nó na daoine seo a leanas chuige sin.

Eagraíocht páirtí áitiúil

1.4.3 Ní fhéadfaidh eagraíocht páirtí áitiúil (e.g. toghcheantar nó brainse) caiteachas a thabhú ná íocaíocht a dhéanamh i dtaca le feachtas toghcháin an pháirtí, e.g. billí a íoc, gan údarás a fháil ón ngníomhaire náisiúnta [*alt 31(5)*]. Ní mór cuntas a bheith tugtha sna speansais sin ag an ngníomhaire náisiúnta ina ráiteas speansas toghcháin.

1.4.4 Ní fhéadfaidh eagraíocht páirtí áitiúil (e.g. toghcheantar nó brainse) caiteachas a thabhú ná íocaíocht a dhéanamh i dtaca le hiarrthóirí an pháirtí ag an toghchán

- gan údarás a fháil ó ghníomhaire náisiúnta an pháirtí nó
- gan údarás a fháil ó ghníomhaire toghcháin an iarrthóra ar leith [*alt 31(5)*].

Ní mór cuntas a bheith tugtha sna speansais sin i ráiteas speansas toghcháin an ghníomhaire a d'údaraigh na speansais.

Caiteachas ag daoine/comhlachtaí a mheastar a bheith bainteach nó nasctha le páirtí polaitíochta nó a bheith faoina thionchar nó faoina smacht

1.4.5 Measfar comhlachtaí amhail ceardchumainn agus grúpaí sainleasa atá comhcheangailte le páirtí polaitíochta a bheith nasctha nó bainteach leis an bpáirtí polaitíochta sin. Dá réir sin, measfar na comhlachtaí sin a bheith nasctha nó bainteach le hiarrthóir páirtí polaitíochta chun críocha speansais toghcháin a tabhaíodh thar ceann an iarrthóra sin sa toghchán. Más rud é go bhfuil an caiteachas sin údaraithe ag gníomhaire toghcháin an iarrthóra, caithfidh an gníomhaire sin cuntas a thabhairt ansin. Ar shlí eile, ba chóir cuntas a bheith tugtha ann ag an ngníomhaire náisiúnta.

Caiteachas arna thabhú ag "tríú páirtithe"/"daoine eile" nach bhfuil nasctha

1.4.6 Tá caiteachas arna dhéanamh ag "tríú páirtithe" agus ag "daoine eile", i.e. iad sin nach bhfuil nasctha le hiarrthóir nó le páirtí polaitíochta, ceadaithe faoin Acht ar choinníoll go bhfuil fógra tugtha ag an tríú páirtí/duine eile don Choimisiún um Chaighdeáin. Tugtar sonraí i gCaibidil 2 de na treoirlínte seo faoi cad nach mór dóibh a dhéanamh.

Ba chóir do ghníomhairí náisiúnta fógra a thabhairt don Choimisiún um Chaighdeáin má thagann siad ar an eolas faoi thríú páirtithe nó faoi dhaoine eile atá ag tabhú caiteachas toghcháin le linn dóibh páirtí polaitíochta nó iarrthóir a chur chun cinn nó cur i gcoinne páirtí polaitíochta nó iarrthóra.

1.4.7 Ní féidir fógraí nó fógráin a chur i nuachtáin, in irisí nó i dtréimhseacháin eile ina gcuirtear leasanna páirtí nó iarrthóra chun cinn nó ina gcuirtear i gcoinne leasanna páirtí nó iarrthóra ach amháin i gcás go n-iarrann an t-iarrthóir, gníomhaire toghcháin, gníomhaire náisiúnta nó duine arna údarú i scríbhinn ag iarrthóir nó ag ceachtar gníomhaire go ndéanfar amhlaidh. Féadfaidh "tríú páirtithe" nó "daoine eile" fógraíocht nuachtáin a shocrú má sholáthraíonn siad Deimhniú Údaraithe ón gCoimisiún um Chaighdeáin don fhoilsitheoir lena ndeimhnítear go bhfuil na hoibleagáidí dlíthiúla cuí comhlíonta acu. Tabharfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin fógra d'eagarthóirí/d'fhoilsitheoirí faoi fhorálacha na reachtaíochta ina leith sin [*alt 31(10)*].

1.4.8 Beidh ar "tríú páirtithe"/"daoine eile" a thabhaíonn speansais cuntas a thabhairt ina speansais toghcháin ar ráiteas speansas toghcháin.

1.5 An tréimhse toghcháin

1.5.1 Baineann na teorainneacha caiteachais ag an olltoghchán le gach speansas arna dtabhú agus le gach íocaíocht arna ndéanamh agus maoin, earraí nó seirbhísí á soláthar lena n-úsáid chun críocha toghcháin le linn na tréimhse dar tús dháta lánscoir

na Dála is cúis leis an toghchán agus dar críoch lá na vótála féin, agus an dá dháta sin san áireamh. Beidh an tréimhse toghcháin don toghchán don tríú Dáil is tríocha ar siúl ón 14 Eanáir 2020 go dtí an 8 Feabhrá 2020 [*alt 31(3)(a)(i)*].

1.5.2 Is cuma cathain a thabhaítear na speansais nó a dhéantar na híocaíochtaí, ní mór cuntas a thabhairt iontu má bhaineann siad le maoin, le hearraí nó le seirbhísí a úsáidtear chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin. Dá réir sin, ní mór cuntais a thabhairt i speansais a tabhaíodh nó in íocaíochtaí a rinneadh ag tráth ar bith roimh dháta lánscoir na Dála ar mhaoin, ar earraí nó ar sheirbhísí a úsáidtear le linn na tréimhse toghcháin [*alt 31(3)(b)*].

1.5.3 Má thabhaítear speansais nó má dhéantar íocaíochtaí ar mhaoin, ar earraí nó ar sheirbhísí nár úsáideadh, nó nár úsáideadh ach cuid díobh, le linn na tréimhse toghcháin, ní gá cuntas a thabhairt sa chuid nár úsáideadh. Ar an dul céanna, ní gá cuntas a thabhairt i speansais arna dtabhú nó in íocaíochtaí arna ndéanamh i leith maoine, earraí nó seirbhísí a úsáideadh roimh thús na tréimhse toghcháin nó a úsáideadh tar éis na tréimhse toghcháin. Is iad seo a leanas roinnt samplaí de sin:

- ábhar poiblíochta arna scaipeadh ag iarrthóirí/páirtithe polaitíochta sular cuireadh tús leis an tréimhse toghcháin,
- costais árachais nó chíosa a bhain le háitreabh feachtais sa mhéid is go mbaineann na costais le tréimhse roimh an tréimhse toghcháin agus/nó ina diaidh, nó
- fógráin "bhuíochais" arna scaipeadh tar éis an toghcháin.

1.5.4 Más amhlaidh, mar shampla, go bhfoilsítear fógrán i nuachtán nó i dtréimhseachán eile ar a bhfuil dáta foilsithe (i.e. an dáta clóite ar an bpáipéar) atá le linn na tréimhse toghcháin, measfar gur speansas toghcháin é an fógrán. Má tá an dáta foilseacháin roimh an tréimhse toghcháin nó tar éis na tréimhse toghcháin, ní mheastar gur speansas toghcháin é an fógrán.

1.5.5 <u>Déanfar</u> costas pobalbhreithe nó suirbhé eile den chineál céanna a dhéantar laistigh den tréimhse 60 lá roimh lá na vótála a mheas a bheith ina speansas toghcháin [*alt 31(1)(b) agus mír 1(g) leis an Sceideal leis an Acht*].

1.6 Cad is speansais toghcháin ann?

1.6.1 Foráiltear leis an reachtaíocht gurb é is speansais toghcháin ann ná na speansais sin agus na speansais sin amháin, atá leagtha amach sa sainmhíniú ar speansais toghcháin in Aguisín 1, agus a dhéantar a thabhú agus maoin, earraí nó seirbhísí á soláthar le húsáid ag an toghchán le linn na tréimhse toghcháin (an 14 Eanáir 2020 go dtí an 8 Feabhra 2020), agus an dá dháta sin san áireamh) chun:

- leasanna páirtí polaitíochta nó toghadh iarrthóra a chur chun cinn nó cur i gcoinne leasanna an pháirtí sin nó thoghadh an iarrthóra sin, nó
- beartais pháirtí polaitíochta nó ráitis pháirtí polaitíochta i dtaobh beartais pháirtí polaitíochta nó beartais iarrthóra eile sa toghchán, a chur i láthair, nó

- vótaí a lorg i bhfabhar iarrthóra nó ina c(h)oinne, nó
- beartais iarrthóra nó tuairimí iarrthóra, i dtaobh aon ghnó a bhaineann leis an toghchán, a chur i láthair nó ráitis iarrthóra i dtaobh beartais pháirtí polaitíochta nó beartais iarrthóra eile ag an toghchán, a chur i láthair, nó
- tionchar a imirt ar thoradh an toghcháin ar aon slí eile [*alt 31(1)(a) agus an Sceideal a ghabhann leis an Acht*].

1.6.2 I gcás gur úsáideadh maoin, earraí nó seirbhísí, a soláthraíodh saor in aisce nó faoi bhun a gcostas, le linn na tréimhse toghcháin, meastar gur speansais toghcháin iad a chaithfidh an gníomhaire ábhartha a áireamh mar chaiteachas toghcháin ar a bpraghas tráchtála [*alt 31(2)*]. [Rud a d'fhéadfadh a bheith ina shampla de sin is ea cás go dtoilíonn cuideachta priontála litríocht toghcháin a sholáthar saor in aisce i gcás go gcosnódh a leithéid €1,500 de ghnáth.] Ní mór údarú a thabhairt go soláthrófar an t-ábhar sin agus é a áireamh ar a phraghas tráchtála lúide aon ghnáthlascaine a d'fhéadfadh a bheith ar fáil.

1.6.3 Ba chóir a thabhairt faoi deara gurb amhlaidh, i gcás go gcuireann gnó/cuideachta seirbhísí ar fáil saor in aisce nó faoi bhun an chostais, nach bhféadfaidh a luach bheith níos mó ná €200 mura bhfuil an gnó/an chuideachta cláraithe mar shíntiúsóir corparáideach leis an gCoimisiún um Chaighdeáin.

1.6.4 Áirítear le speansais toghcháin íocaíochtaí arna ndéanamh le hoibrithe íoctha feachtais i gcás go bhfaightear admháil.

1.6.5 Ní féidir samplaí deifnídeacha a thabhairt sna treoirlínte seo ar gach cineál speansas toghcháin. Mura bhfuil tú cinnte ar chóir cuntas a thabhairt i mír speansais mar speansais toghcháin nó nár chóir, ba chóir duit dul i dteagmháil le Rúnaíocht an Choimisiúin um Chaighdeáin le haghaidh comhairle.

Speansais Toghcháin a íoctar as cistí poiblí

1.6.6 I gcás go n-úsáidtear maoin, seirbhísí nó áiseanna a íoctar as cistí poiblí chun críocha toghcháin, ní mór costas na húsáide sin a aisíoc leis an soláthraí lena mbaineann. Ní mór cuntas a thabhairt i gcostais den sórt sin mar speansas toghcháin ansin. Ní mór do ghníomhaire toghcháin an iarrthóra úsáid an ábhair sin a údarú. Is faoin ngníomhaire toghcháin ábhartha agus faoin iarrthóir, i gcomhairle le soláthraí na maoine, na seirbhísí nó na n-áiseanna, atá sé luach na húsáide a chinneadh chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin agus cuntas a thabhairt san úsáid sa ráiteas speansas toghcháin. [Samplaí den chineál caiteachais sin iad úsáid áiseanna arna gcistiú ag an bpobal amhail clúdaigh litreach réamhíoctha, teileafóin, am foirne, etc.]

1.6.7 D'fhéadfadh go mbeadh ar iarrthóirí atá ina sealbhóirí oifige tofa/poiblí cumarsáid a dhéanamh leis na toghthóirí le linn na tréimhse toghcháin. I gcás go n-íoctar costais le cistí poiblí, is gá idirdhealú a dhéanamh idir úsáid acmhainní poiblí chun a ngnáthghnó ionadaíochta a dhéanamh agus úsáid acmhainní poiblí chun críocha toghcháin. Ní mór aon úsáid as a n-áiseanna a n-íoctar astu le cistí poiblí chun a gcríoch toghcháin féin a chur i gcuntas mar speansas toghcháin.

1.6.8 Má úsáideann iarrthóir, le linn na tréimhse toghcháin, ábhair a n-íoctar astu le cistí poiblí chun aon chineál cumarsáide a sheoladh chuig aon duine de na toghthóirí gan iarraidh, measfar gur úsáideadh na hábhair chun críocha toghcháin agus caithfear na costais a áireamh mar speansas toghcháin ar a luach tráchtála iomlán.

1.6.9 I gcás go n-ardaítear fiosrú nua le hiarrthóir ina c(h)áil mar iarrthóir (lena n-áirítear fiosrú nár ardaíodh leis an iarrthóir roimh an toghchán) le linn dó/di a bheith ag canbhasáil agus go n-úsáidtear áiseanna a fhaigheann cistiú poiblí chun freagairt don fhiosrú, measfar gur úsáideadh na háiseanna sin chun críocha toghcháin. Tá am arna chaitheamh ag baill foirne agus iad ag freagairt don fhiosrú san áireamh leis sin (ach amháin i gcás go bhfuil baill foirne den sórt sin ag obair ar fheachtas an iarrthóra go deonach).

1.6.10 Meabhraítear do Chomhaltaí den Oireachtas gur chun a n-úsáid féin mar ionadaithe poiblí a chuirtear áiseanna a n-íoctar astu le cistí poiblí ar fáil. Níor chóir na háiseanna sin a chur ar fáil d'iarrthóirí eile chun críocha toghcháin. Dá gcuirfí ar fáil iad chun na gcríoch sin, d'fhéadfadh go mbeadh iarmhairtí suntasacha ann faoi na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995 agus 2001, de bhreis ar iad a bheith ina speansas toghcháin nach mór a chur i gcuntas.

1.7 Cad nach speansais toghcháin ann?

1.7.1 Tá an méid seo a leanas san áireamh leis na míreanna nach speansais toghcháin iad:

- **seirbhís saorphoist** a sholáthraítear d'iarrthóirí trí An Post (i.e. Litir um Thoghcháin) [*mír 2(a) leis an Sceideal; alt 22(2)(b)(i)*]. Ba chóir a thabhairt faoi deara gurb iad na costais phostais an t-aon chostas nach meastar a bheith ina speansas toghcháin. Is speansas toghcháin é an costas leis an mbileog/óráid toghcháin/Litir um Thoghcháin a tháirgeadh;

- **seirbhís saor in aisce arna soláthar ag duine aonair**, lena n-áirítear úsáid a bhaint as mótarfheithicil, teileafón, etc. an duine, i gcás nach bhfuil an tseirbhís á soláthar mar chuid d'obair nó de ghnó an duine [*mír 2(a) leis an Sceideal; alt 22(2)(b)(iii)(I)*]. [**TABHAIR FAOI DEARA**: Tagraíonn an fhoráil seo den Acht go sonrach do dhuine aonair agus don úsáid as mótarfheithicil duine aonair (mótarfheithicil amháin). Má sholáthraíonn duine aonair níos mó ná feithicil amháin, féadfar an úsáid as na feithiclí breise a mheas mar speansais toghcháin. Má sholáthraítear feithicil, ar le cuideachta, comhpháirtíocht, gnó etc. í, d'iarrthóir, ní mheastar gur seirbhís saor in aisce arna soláthar ag duine aonair í. I gcúinsí den sórt sin, meastar gur speansas toghcháin í úsáid na feithicle le linn na tréimhse toghcháin. Ní mór an costas tráchtála atá i gceist le feithicil den chineál céanna a fhruiliú ar feadh tréimhse den chineál céanna a dhéanamh amach chun an speansas toghcháin a ríomh];

- **seirbhís arna soláthar ag toghchán ag fostaí páirtí polaitíochta**, lena n-áirítear úsáid mhótarfheithicil an duine aonair, i gcás go n-íoctar luach saothair an fhostaí as acmhainní an pháirtí nó as cistí poiblí agus i gcás nach bhfuil an

fostaí ag fáil aon chúitimh ná aon sochair chomhchineáil seachas a g(h)náthluach saothair (lena n-áirítear forchúiteamh speansas) don tseirbhís sin [*mír 2(a) leis an Sceideal; alt 22(2)(b)(iii)(II)*]. I gcás go n-íoctar íocaíochtaí ragoibre le fostaí páirtí polaitíochta as uaireanta breise a oibriú de ghnáth, meastar gur "gnáthluach saothair" é agus ní mheastar gur speansas toghcháin é;

- **gnáthchlúdach na meán** agus tarchur craolacháin ar an raidió nó ar an teilifís thar ceann iarrthóra nó páirtí polaitíochta [*mír 2(a) leis an Sceideal; alt 22(2)(b)(iv) agus (v)*]. Ní chlúdaíonn sé sin aon chostais léiriúcháin, ná aon chostais eile, a ghabhann le hábhar a tharchur ar an raidió nó ar an teilifís;

- **fógraíocht lasmuigh den tréimhse toghcháin -** fógráin a bhí i nuachtán ar a raibh dáta foilseacháin a bhí lasmuigh den tréimhse toghcháin i.e. fógráin "Buíochais" i nuachtáin tar éis lá na vótála.

- **speansais toghcháin arna dtabhú i dtoghchán Dála, Eorpach nó áitiúil roimhe** agus a nochtadh i Ráiteas Speansas Toghcháin a cuireadh ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin nó d'údarás áitiúil [*mír 2(b) leis an Sceideal*]. Níl aon ghá ann leis na speansais sin a thaifeadadh arís. Ní bhaineann sé sin le hábhar a úsáidtear i ndáil le reifreann.

  [**TABHAIR FAOI DEARA**: Má tá sé i gceist ag iarrthóir úsáid nó athúsáid a bhaint as ábhar toghcháin a taifeadadh ar Ráiteas Speansas Toghcháin cheana féin, ní mór dá g(h)níomhaire toghcháin é sin a fhógairt do Rúnaíocht an Choimisiúin um Chaighdeáin agus sonraí a sholáthar faoi na hábhair atá á n-athúsáid agus faoin Ráiteas Speansas Toghcháin ar ar taifeadadh roimhe iad.]

- An **íocaíocht táillí a tabhaíodh chun an t-ainmniú a fháil**, mar shampla an éarlais i leith an iarrthóra nó na speansais taistil agus eile arna dtabhú ag iarrthóir agus aontaitheoirí a fháil chun ainmniú an iarrthóra a aimsiú [*mír 2(d) agus (dd) leis an Sceideal*];

- an costas le **cóipeanna de chlár na dtoghthóirí** a cheannach [*mír 2(e) leis an Sceideal*];

- **speansais maireachtála réasúnacha** (lena n-áirítear cóiríocht) iarrthóra agus oibrithe deonacha atá ag obair thar a c(h)eann [*mír 2(f) leis an Sceideal*]. Faoin gceannteideal sin, le cois na gcostas cóiríochta, ceadaítear caiteachas chomh mór le €50 in aghaidh an duine in aghaidh an lae ar shólaistí, etc. agus ní gá cuntas a thabhairt ann. (Ciallaíonn sé sin nach meastar costais chóiríochta móide costais eile chomh mór le €50 an duine in aghaidh an lae mar speansais toghcháin);

- **speansais as sólaistí** don iarrthóir agus d'oibrithe deonacha feachtais i gcás nár mhó an tsuim a tabhaíodh in aghaidh an lae ar aon duine amháin ná an tsuim a chinneann an Coimisiún um Chaighdeáin a bheith cothrom le speansais mhaireachtála réasúnacha;

- aon **oibrí íoctha feachtais a thabhaíonn mionspeansais** (nach mó ná €126.97 in aon íocaíocht amháin), ar speansais iad a tabhaíodh i ndáil leis an toghchán, mura n-aisíoctar an tsuim réamhráite leis an duine. (Go bunúsach, ciallaíonn sé sin go bhféadfaidh duine íoc as míreanna beaga a chosnaíonn suim atá níos lú ná €126.97. Ní speansais toghcháin iad mura n-iarrann an duine aisíocaíocht ón ngníomhaire toghcháin) [*mír 2(g) leis an Sceideal*].

  [**TABHAIR FAOI DEARA**: Is é an t-aon dream ar féidir leis speansais a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh ag toghchán go dleathach i ndáil le hiarrthóir ná gníomhaire toghcháin iarrthóra, gníomhaire náisiúnta páirtí polaitíochta, nó duine arna údarú ag ceachtar gníomhaire chun speansais toghcháin a thabhú. Tá cion á dhéanamh ag aon duine eile a thabhaíonn speansais nó a dhéanann íocaíochtaí ag toghchán thar ceann iarrthóra.

  Ní mór do ghníomhairí toghcháin taifead a choinneáil ar gach mionspeansas nach bhfuil cuntas á thabhairt ann mar speansas toghcháin ina Ráiteas Speansas Toghcháin. Chun déileáil le haon cheisteanna a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir le cén fáth nach bhfuil speansais, i leith míreanna áirithe a úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin, léirithe mar speansas toghcháin sa Ráiteas Speansas Toghcháin, féadfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin a éileamh go gcuirfear taifead ar gach "mionspeansas" den sórt sin ar fáil dó. D'fhéadfadh sonraisc, admhálacha agus dearbháin i leith mionspeansas a bheith ag teastáil freisin agus ba chóir don Ghníomhaire Toghcháin iad a choinneáil. Ní chuirtear mionspeansais san áireamh agus iomlán na speansas toghcháin a tabhaíodh á ríomh.]

- **oibrithe deonacha a théann ar shaoire bhliantúil** e.g. i gcás go dtéann ball d'fhoireann FPE atá ag dul as oifig nó ball d'fhoireann Comhalta den Oireachtas atá ag dul as oifig (e.g. cúntóir pearsanta, cúntóir taighde, etc.) ar shaoire bhliantúil agus go n-oibríonn sé ar fheachtas toghcháin iarrthóra ar bhonn deonach le linn na tréimhse toghcháin, measfar an obair a bheith déanta mar sheirbhís saor in aisce agus ní mheasfar costas a t(h)uarastail agus é/í ag oibriú go deonach mar speansais toghcháin chun críche an Achta;

- **fíneálacha arna ngearradh** ag orgáin an Stáit, e.g. fíneálacha páirceála agus bruscair;

- **seirbhísí cuntasóra**, nó duine eile (beag beann ar cé acu a íoctar nó nach n-íoctar é/í), a fhostaítear chun a chinntiú go gcomhlíonfar ceanglais an Achta agus chun na críche sin go sonrach;

- **úsáid oifigí ar le páirtí polaitíochta iad** agus a chuirtear ar fáil d'iarrthóir le húsáid ag an toghchán. Ní gá measchostas cíosa a chur síos d'úsáid oifigí den sórt sin. Dá ainneoin sin, tá costais teasa, solais, teileafón, etc., a thabhaítear chun críocha toghcháin ag oifigí den sórt sin le linn na tréimhse toghcháin <u>ina speansais toghcháin</u>.

- **póstaeir toghcháin a bhaint anuas** (má bhaintear anuas iad tar éis lá na vótála);

- **ábhar eile toghcháin lasmuigh den tréimhse toghcháin**, amhail cártaí "Buíochais", bileoga, nuachtlitreacha, etc., a dáileadh lasmuigh den tréimhse toghcháin;

- **úsáid teileafón príobháideach** (lena n-áirítear fóin phóca) i gcás nár aisíocadh leis an duine an speansas a tabhaíodh;

- **iompar agus taisteal**, lena n-áirítear costais pheitril/díosail nár aisíocadh leis an duine;

- **Cóisir "deireadh leis an vótáil"**.

Ní liosta uileghabhálach é sin. Má bhíonn aon cheisteanna agat maidir le míreanna speansais is féidir leat a thabhú le linn na tréimhse toghcháin, beidh Rúnaíocht an Choimisiúin um Chaighdeáin ar fáil chun cabhair a thabhairt.

1.8 Speansais eile arna dtabhú d'fhonn iarrthóireacht a éascú

1.8.1 D'fhéadfadh gur ghá speansais áirithe a thabhú thar ceann an iarrthóra d'fhonn cabhrú lena rannpháirtíocht i bpróiseas an toghcháin nó d'fhonn cabhrú le tuiscint ar an reachtaíocht ábhartha. **Ní** mheasann an Coimisiún um Chaighdeáin na speansais sin a bheith ina gcuid de chaiteachas toghcháin iarrthóra nó páirtí polaitíochta. D'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith san áireamh le samplaí:

- costais bhreise le haghaidh cúram leanaí;
- costas athsholáthairtí oibre;
- cead neamhláithreachta le pá;
- ús iasachta agus táillí bainc;
- costais a bhaineann le cruinnithe arna dtionól chun rannpháirtithe ag an toghchán a chur ar an eolas faoi cheanglais na reachtaíochta toghcháin (e.g. seomraí a fháil ar cíos, cáipéisí, soláthairtí, taisteal).

1.9 Sonraisc a íoc le soláthraithe

1.9.1 Ní mór éilimh ó sholáthraithe ar íocaíocht le haghaidh speansais toghcháin a bheith faighte ag an ngníomhaire náisiúnta laistigh de 45 lá i ndiaidh lá na vótála (i.e. an 24 Márta 2020). Ní féidir leis an ngníomhaire náisiúnta éilimh a fhaightear i ndiaidh an dáta sin a íoc [*alt 34*]. Tá sé ina chion íocaíocht a dhéanamh má fhaightear an t-éileamh tar éis do na 45 lá a bheith caite. Chun cnámh spairne a sheachaint, tá sé an-tábhachtach go gcuirfeadh gníomhairí a soláthraithe ar an eolas faoin gceanglas sin agus orduithe le haghaidh maoine, earraí nó seirbhísí á ndéanamh acu. Cé nach féidir na héilimh sin a íoc, meastar gur speansais toghcháin fós iad agus ní mór cuntas a thabhairt iontu sa Ráiteas Speansas Toghcháin a chuirtear ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin.

1.10 Ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil

1.10.1 Seolfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin ráiteas speansas toghcháin/dearbhú reachtúil chuig gníomhairí náisiúnta [*alt 36(2)*]. Ar an ráiteas sin, ní mór don ghníomhaire náisiúnta sonraí a nochtadh don Choimisiún um Chaighdeáin faoi gach speansas a thabhaigh an gníomhaire agus gach íocaíocht a rinne an gníomhaire nó a rinneadh thar a c(h)eann i dtaca leis an toghchán.

Is féidir dul i dteagmháil le foireann Rúnaíocht an Choimisiúin um Chaighdeáin ag info@sipo.ie má bhíonn cabhair ag teastáil.

Ní mór an ráiteas comhlánaithe a bheith faighte ag an gCoimisiún um Chaighdeáin laistigh de 56 lá i ndiaidh lá na vótála (i.e. an 4 Aibreán 2020).

Beidh ar an ngníomhaire náisiúnta ráiteas speansas toghcháin a chomhlánú fiú murar thabhaigh an páirtí aon speansais.

1.10.2 Ní mór na nithe seo a leanas a áireamh sa ráiteas speansas toghcháin:

- sonraí faoi gach speansas arna dtabhú agus faoi gach íocaíocht arna ndéanamh ag an ngníomhaire náisiúnta agus ag a d(h)aoine údaraithe, lena n-áirítear soláthairtí maoine, earraí nó seirbhísí saor in aisce nó faoi bhun costais a úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin [*alt 36(1)(a)*],
- sonraí faoi dhaoine údaraithe, lena n-áirítear an tsuim a ceadaíodh do gach duine údaraithe a chaitheamh agus an tsuim iarbhír a caitheadh,
- deimhniú maidir leis an gcuid de theorainn caiteachais gach iarrthóra a shann an t-iarrthóir do pháirtí polaitíochta an ghníomhaire náisiúnta [*alt 36(1)(c)*],
- sonraí faoi éilimh ar íocaíocht atá ina gcnámh spairne, faisnéis a bhaineann le héilimh dhéanacha ar íocaíocht (i.e. éilimh a fhaightear breis is 45 lá tar éis lá na vótála) [*alt 36(1)(d)*],
- sonraí faoi speansais arna dtabhú i leith earraí, maoine nó seirbhísí a úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin i gcás gur íocadh as na costais as cistí poiblí (féach mír 1.6.6).

1.10.3 Féadfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin taifead mionspeansas (nach mó ná €126.97 in aon íocaíocht amháin) a éileamh freisin chun déileáil le haon cheisteanna a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir le cén fáth nach bhfuil speansais i leith míreanna áirithe a úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin le feiceáil mar speansas toghcháin ar an ráiteas speansas toghcháin. Ní bheidh mionspeansais san áireamh agus iomlán na speansas toghcháin arna dtabhú á ríomh.

1.10.4 Ní mór sonraisc, admhálacha nó dearbháin le haghaidh gach íocaíochta as speansais toghcháin os cionn €126.97 a áireamh sa ráiteas speansas toghcháin [*alt*

31(9)]. Coimeádann an Coimisiún um Chaighdeáin an ceart aige féin aon sonrasc, admháil nó dearbhán a iarraidh i gcás mír chaiteachais arna luacháil ar luach is lú ná €100 agus atá le feiceáil ar ráiteas speansas toghcháin nó ar thaifead mionspeansas.

1.10.5 Fógrófar don ghníomhaire náisiúnta mioneasnaimh nó mionearráidí arna n-aimsiú ag an gCoimisiún um Chaighdeáin i ráiteas speansas toghcháin gníomhaire náisiúnta. Má iarrtar ar an ngníomhaire náisiúnta a ráiteas speansas toghcháin a leasú, caithfidh sé/sí déanamh amhlaidh laistigh de 14 lá [*alt 4(2)*].

1.10.6 Féadfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin faisnéis bhreise a iarraidh ó ghníomhaire náisiúnta i ndáil lena ráiteas speansas toghcháin. I gcás go n-iarrtar faisnéis bhreise den sórt sin, ní mór í a sholáthar i bhfoirm a chinnfidh an Coimisiún um Chaighdeáin agus d'fhéadfadh gur ghá dearbhú reachtúil a bheith in éineacht leis [*alt 36(2A)*].

1.10.7 Tar éis tuairisceáin a chur isteach agus a fhíorú, leagfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin na ráitis speansas toghcháin agus na dearbhuithe reachtúla faoi bhráid an dá Theach den Oireachtas [*alt 37(1)*] agus cuirfear iad ar fáil le go mbeidh an pobal in ann iad a ghrinnscrúdú agus a chóipeáil [*alt 73*]. Cuirtear sonraí achoimre faoin gcaiteachas arna thabhú san áireamh i dtuarascáil chuig an gCathaoirleach ar Dháil Éireann [*alt 4(1)*], leagtar iad faoi bhráid an dá Theach den Oireachtas [*alt 4(5)*] agus foilsítear iad ar shuíomh Gréasáin an Choimisiúin um Chaighdeáin.

1.11 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le gníomhairí náisiúnta ag an toghchán

1.11.1 Má fhaightear an Gníomhaire Náisiúnta ciontach i gcion faoin Acht, d'fhéadfadh go ndlífí, ar é/í a chiontú go hachomair, fíneáil a ghearradh air/uirthi nó d'fhéadfadh go ndlífí, ar é/í a chiontú ar díotáil, fíneáil nó príosúnacht a ghearradh air/uirthi.

Tá na nithe seo a leanas ina gcionta faoin Acht:

- Róchaiteachas a bheith déanta ag gníomhaire náisiúnta ag an toghchán:
    - is cion é lena ngabhann fíneáil [*alt 43(2)(a) agus alt 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*];
    - féadfaidh duine achainí a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt chun toradh an toghcháin a chur ar ceal [*alt 45*];
- baintear suim an róchaiteachais as an íocaíocht bhliantúil a fhaigheann an páirtí ón Státchiste faoi na hAchtanna Toghcháin [*alt 40(a)*].

- Loiceann páirtí polaitíochta sonraí ábhartha faoi speansais arna dtabhú sular ceapadh an gníomhaire náisiúnta a chur ar fáil don ghníomhaire náisiúnta [*alt 31(8A)*].

- Íocaíocht a dhéanamh as éilimh a fhaightear breis is 45 lá tar éis lá na vótála (i.e., tar éis an 24 Márta 2020). Féadfar fíneáil a ghearradh dá bharr [*alt 43(2)(b) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Loiceadh na fiosruithe sin a dhéanamh agus na taifid sin a choinneáil ar bun, mar atá riachtanach d'fhonn ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil agus dearbhú reachtúil a dhéanamh. Féadfar fíneáil a ghearradh dá bharr [*alt 36(4) agus 43(2)(e) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*]

- Má loictear ráiteas speansas toghcháin agus dearbhú reachtúil a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin faoin spriocdháta reachtúil (i.e. faoin 4 Aibreán 2020), féadfar fíneáil a ghearradh ar dhuine chomh maith le fíneáil leanúnach le haghaidh gach lae, i ndiaidh ciontaithe, dá bhfuil an ráiteas agus an dearbhú fós amuigh [*alt 43(2)(c) agus alt 43(5)(a) agus (c) agus alt 6 agus alt 8 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Loiceadh faisnéis fhorlíontach, a bhaineann le ráiteas speansas toghcháin, a chur ar fáil de réir mar a iarrann an Coimisiún um Chaighdeáin. Féadfar fíneáil a ghearradh dá bharr [*alt 36(2A) agus 43(2)(e) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].
- Ráiteas speansas toghcháin atá bréagach nó míthreorach a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin go feasach. Féadfar fíneáil agus/nó téarma príosúnachta chomh fada le 3 bliana a ghearradh dá bharr [*alt 43(2)(d) agus alt 43(5)(b)*].

- Loiceadh cóip d'ordú cúirte le haghaidh íocaíochta ar éileamh atá ina chnámh spairne a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin laistigh de 7 lá ó dháta an ordaithe sin. Féadfar fíneáil a ghearradh dá bharr [*alt 36(3) agus 43(2)(e) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*]

Má tá an Coimisiún den tuairim go bhféadfadh go ndearnadh cion faoi na hAchtanna Toghcháin, tarchuirfidh sé an ní chuig an nGarda Síochána.

Caibidil 2: Tríú Páirtithe, Daoine Eile agus Foilsitheoirí

Is iad seo a leanas na príomh-shaincheisteanna ar chóir do Thríú Páirtithe, do Dhaoine Eile agus d'Fhoilsitheoirí bheith ar an eolas fúthu chun comhlíonadh cheanglais na reachtaíochta a chinntiú:

2.1 Cad is "tríú páirtí" agus "duine eile" ann?

2.2 Na ceanglais reachtúla atá ar thríú páirtí agus ar dhuine eile

2.3 Sonraisc a íoc le soláthraithe

2.4 Ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil

2.5 Na ceanglais atá ar fhoilsitheoirí

2.6 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le tríú páirtithe: síntiúis

2.7 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le tríú páirtithe agus le daoine eile: speansais toghcháin.

2.1 Cad is “tríú páirtí” agus “duine eile” ann?

2.1.1 Is é an sainmhíniú a thugtar ar "tríú páirtí" san Acht ná aon duine, seachas páirtí polaitíochta cláraithe nó iarrthóir i dtoghchán, a ghlacann, i mbliain ar leith, le síntiús a thugtar chun críocha polaitíochta, ar mó a luach ná €100 [*alt 22(2)(aa)*].

2.1.2 Ciallaíonn "duine eile" duine nó grúpa a bhfuil sé beartaithe aige/aici speansais a thabhú ag an toghchán chun cur in aghaidh iarrthóra nó páirtí polaitíochta nó é/í a chur chun cinn. Ní mheastar gur "daoine eile" iad iarrthóirí, a ngníomhairí toghcháin nó gníomhairí náisiúnta de chuid páirtithe polaitíochta.

2.1.3 Ní mór do thríú páirtí clárú freisin mar "duine eile" má tá sé beartaithe aige speansais a thabhú ag an toghchán. Ní cheanglaítear ar "duine eile" clárú mar "tríú páirtí" freisin más rud é nár ghlac sé síntiús os cionn €100.

Féach suíomh Gréasáin an Choimisiúin um Chaighdeáin chun tuilleadh sonraí a fháil faoi na hoibleagáidí atá ar Thríú Páirtí - www.sipo.ie.

2.2 Na ceanglais reachtúla atá ar thríú páirtí agus ar dhuine eile

2.2.1 De bhreis ar an gceanglas atá air clárú mar thríú páirtí (tar éis dó síntiús os cionn €100 a fháil), ní mór do thríú páirtí a bhfuil sé beartaithe aige speansais a thabhú ag an toghchán na nithe seo a chur ar fáil ar leithligh don Choimisiún um Chaighdeáin i scríbhinn sula dtabhaíonn sé aon speansais den sórt sin [*alt 31(7)*]:

- ainm agus seoladh an duine atá ag beartú na speansais a thabhú agus tuairisc ar an duine sin,
- ráiteas ar chineál, cuspóir agus suim mheasta na speansas sin, agus
- léiriú ar aon nasc atá ag an duine, más ann, le haon pháirtí polaitíochta nó le haon iarrthóir ag an toghchán.

2.2.2 Ní mór do "duine eile" an fhaisnéis thuas a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin freisin sula dtabhaíonn sé/sí aon speansais toghcháin ag toghchán. A luaithe atá na ceanglais thuas comhlíonta ag tríú páirtí nó ag duine eile agus nach meastar é/í a bheith nasctha le páirtí polaitíochta nó le hiarrthóir ag toghchán, níl aon teorainn ann le suim na speansas a fhéadfaidh an tríú páirtí nó an duine eile a thabhú.

2.2.3 Ag deireadh na tréimhse toghcháin, ní mór don tríú páirtí/don duine eile a speansais toghcháin a nochtadh don Choimisiún. Mínítear é sin ar bhealach níos mine i mír 2.4.

2.3 Sonraisc a íoc le soláthraithe

2.3.1 Ní mór éilimh ó sholáthraithe ar íocaíocht le haghaidh speansais toghcháin a bheith faighte ag an tríú páirtí/ag an duine eile laistigh de 45 lá i ndiaidh lá na vótála (i.e. an 24 Márta 2020). Ní féidir leis an ngníomhaire náisiúnta éilimh a fhaightear i ndiaidh an dáta sin a íoc. Tá sé ina chion íocaíocht a dhéanamh má fhaightear an t-éileamh tar éis do na 45 lá a bheith caite. Chun cnámh spairne a sheachaint, tá sé an-tábhachtach

go gcuirfeadh gníomhairí a soláthraithe ar an eolas faoin gceanglas sin agus orduithe le haghaidh maoine, earraí nó seirbhísí á ndéanamh acu. Cé nach féidir na héilimh sin a íoc, meastar gur speansais toghcháin fós iad agus ní mór cuntas a thabhairt iontu sa Ráiteas Speansas Toghcháin a chuirtear ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin.

2.4 Ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil

2.4.1 Déanfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin na foirmeacha atá riachtanach le comhlánú, mar atá ráiteas speansas toghcháin/dearbhú reachtúil, a sheoladh chuig an tríú páirtí/an duine eile go gairid i ndiaidh an toghcháin. Ar an ráiteas sin, ní mór don tríú páirtí/don duine eile sonraí a nochtadh don Choimisiún um Chaighdeáin faoi gach speansas a thabhaigh an tríú páirtí/an duine eile agus gach íocaíocht a rinne an tríú páirtí/an duine eile nó a rinneadh thar a c(h)eann i dtaca leis an toghchán. Bíonn foireann Rúnaíocht an Choimisiúin um Chaighdeáin ar fáil chun cabhrú le tríú páirtithe/daoine eile an fhoirm a chomhlánú. Ní mór an ráiteas comhlánaithe a bheith faighte ag an gCoimisiún um Chaighdeáin laistigh de 56 lá i ndiaidh lá na vótála (i.e. an 4 Aibreán 2020) [*alt 36(1)(a)*].

2.4.2 Ní mór na nithe seo a leanas a áireamh sa ráiteas speansas toghcháin arna chomhlánú ag an tríú páirtí/ag an duine eile:

- sonraí faoi gach speansas a thabhaigh an tríú páirtí/an duine eile agus faoi gach íocaíocht a rinne an tríú páirtí/an duine eile [*alt 36(1)(a)*];
- sonraí faoi aon éilimh atá ina gcnámh spairne [*alt 36(1)(d)*];
- sonraí faoi aon éilimh dhéanacha ar íocaíocht (i.e. éilimh a fhaightear breis is 45 lá tar éis lá na vótála agus nach n-íoctar) [*alt 36(1)(d)*].

2.4.3 Ní mór sonraisc, admhálacha nó dearbháin le haghaidh gach íocaíochta as speansais toghcháin os cionn €126.97 a áireamh sa ráiteas speansas toghcháin. Coimeádann an Coimisiún um Chaighdeáin an ceart aige féin aon sonrasc, admháil nó dearbhán a iarraidh i gcás mír chaiteachais arna luacháil ar luach is lú ná €126.97 agus atá le feiceáil ar ráiteas speansas toghcháin nó ar thaifead mionspeansas [*alt 31(9)*].

2.4.4 Fógrófar mioneasnaimh nó mionearráidí arna n-aimsiú ag an gCoimisiún um Chaighdeáin ar ráiteas speansas toghcháin don duine a chuir an ráiteas ar fáil. Má iarrtar ar an duine a ráiteas speansas toghcháin a leasú, ní mór dó/di déanamh amhlaidh laistigh de 14 lá [*alt 4(2)*].

2.4.5 Is féidir leis an gCoimisiún um Chaighdeáin faisnéis bhreise a iarraidh i dtaca le ráiteas speansas toghcháin. I gcás go n-iarrtar faisnéis bhreise den sórt sin, ní mór í a sholáthar i bhfoirm a chinnfidh an Coimisiún um Chaighdeáin agus d'fhéadfadh gur ghá dearbhú reachtúil a bheith in éineacht leis [*alt 36(2A)*].

2.4.6 Leagfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin an ráiteas speansas toghcháin agus an dearbhú reachtúil faoi bhráid an dá Theach den Oireachtas [*alt 37(1)*] agus cuirfear iad ar fáil le go mbeidh an pobal in ann iad a ghrinnscrúdú agus a chóipeáil [*alt 73*]. Cuirfear sonraí achoimre faoin gcaiteachas arna thabhú san áireamh i dtuarascáil

chuig an gCathaoirleach ar Dháil Éireann [*alt 4(1)*] agus foilseofar iad ar shuíomh Gréasáin an Choimisiúin um Chaighdeáin.

2.5 Na ceanglais atá ar fhoilsitheoirí

2.5.1 Ní ceadmhach don fhoilsitheoir ar nuachtán, ar iris nó ar thréimhseachán eile fógrán nó fógra ar bith a bhaineann leis an toghchán a airbheartaíonn cur in aghaidh leasanna páirtí polaitíochta nó iarrthóra sa toghchán nó iad a chur chun cinn, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, mura bhfaigheann sé iarraidh déanamh amhlaidh ó dhuine ar bith de na daoine seo a leanas [*alt 31(10)*]:

- an gníomhaire náisiúnta de chuid páirtí polaitíochta, nó duine atá údaraithe i scríbhinn ag an ngníomhaire sin, nó

- iarrthóir sa toghchán, a g(h)níomhaire toghcháin nó duine atá údaraithe i scríbhinn ag an iarrthóir sin nó ag an ngníomhaire sin, nó

- duine a sholáthraíonn Deimhniú Údaraithe ón gCoimisiún um Chaighdeáin don fhoilsitheoir lena ndeimhnítear go bhfuil forálacha alt 31(7) den Acht comhlíonta aige/aici i ndáil leis an toghchán.

2.5.2 Níl sé mar aidhm leis na forálacha sin den Acht cosc nó srian a chur ar fhoilsiú dleathach aon ní a bhaineann leis an toghchán i nuachtán nó i bhfoilseachán eile, ar chraoladh aon ní den sórt sin ar an raidió nó ar an teilifís ná ar léiriú dleathach tuairime ag duine ar bith faoi ní ar bith lena mbaineann spéis an phobail.

2.5.3 Má loiceann an foilsitheoir ar nuachtán, ar iris nó ar fhoilseachán tréimhsiúil eile cloí leis na ceanglais thuas, is féidir go mbeidh sé sin ina chion a bhféadfar fíneáil a ghearradh ina leith.

2.6 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le tríú páirtithe: síntiúis

2.6.1 Beidh an duine freagrach de chuid tríú páirtí ciontach i gcion más rud é:

- Go loiceann an tríú páirtí clárú leis an gCoimisiún um Chaighdeáin ar shíntiús ar mó a luach ná €100 a fháil. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 25(e)*].

- Go loiceann an duine freagrach de chuid tríú páirtí síntiús toirmiscthe a fhógairt don Choimisiún um Chaighdeáin, síntiús den sórt sin a chur ar ais, de réir mar is cuí, don Choimisiún um Chaighdeáin, nó é a thabhairt ar ais don síntiúsóir, de réir mar is cuí. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 25(1)(a)*].

- Go loiceann an duine freagrach de chuid tríú páirtí an ráiteas bainc nó an deimhniú síntiús airgid a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin faoin 31 Márta gach bliain. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh. Féadfar fíneálacha leanúnacha a ghearradh le haghaidh gach lae, i ndiaidh ciontaithe, dá bhfuil an ráiteas bainc nó an deimhniú fós amuigh [*alt 25(1)(c)*].

- Go ndéanann duine freagrach de chuid tríú páirtí ráiteas bainc nó deimhniú síntiús airgid atá bréagach nó míthreorach in aon phonc ábhartha a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin go feasach. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil agus/nó téarma príosúnachta chomh fada le 3 bliana a ghearradh [*alt 25(1)(d)(ii)*].

2.7 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le tríú páirtithe agus le daoine eile: speansais

2.7.1 Beidh an duine freagrach de chuid tríú páirtí ciontach i gcion más rud é:

- Go dtabhaíonn duine caiteachas nó go ndéanann sé nó sí íocaíocht i ndáil leis an toghchán, gan é nó í a bheith údaraithe déanamh amhlaidh. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 43(1)(b) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Go loiceann an tríú páirtí a chur in iúl don Choimisiún um Chaighdeáin go bhfuil sé beartaithe aige speansais toghcháin a thabhú. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 43(3)(a) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Go ndéantar íocaíocht as éilimh a fhaightear breis is 45 lá tar éis lá na vótála. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 43(3)(d) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Go loiceann an tríú páirtí na fiosruithe sin a dhéanamh agus na taifid sin a choinneáil ar bun, mar atá riachtanach d'fhonn ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil agus dearbhú reachtúil a dhéanamh. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 43(3)(d) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Go loiceann an tríú páirtí ráiteas speansas toghcháin a chur ar fáil faoin spriocdháta reachtúil (an 4 Aibreán 2020). I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh chomh maith le fíneáil leanúnach le haghaidh gach lae, i ndiaidh ciontaithe, dá bhfuil an ráiteas speansas toghcháin fós amuigh [*alt 43(3)(b) agus alt 43(5)(a) agus (c) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Go loiceann an tríú páirtí faisnéis fhorlíontach, a bhaineann le ráiteas speansas toghcháin, a chur ar fáil de réir mar a iarrann an Coimisiún um Chaighdeáin. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 43(3)(d) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

- Go gcuireann an tríú páirtí ráiteas speansas toghcháin atá bréagach nó míthreorach ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin go feasach. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil agus/nó príosúnacht a ghearradh [*alt 43(3)(b) agus 43(5)(b)*].

- Go loiceann an tríú páirtí cóip d'ordú cúirte le haghaidh íocaíochta ar éileamh atá ina chnámh spairne a chur ar fáil don Choimisiún um Chaighdeáin laistigh de 7 lá ó dháta an ordaithe sin. I gcás ciontaithe, féadfar fíneáil a ghearradh [*alt 36(3) agus alt 43(3)(d) agus 43(5)(a) agus alt 6 den Acht Fíneálacha, 2010*].

Má tá an Coimisiún den tuairim go bhféadfadh go ndearnadh cion faoi na hAchtanna Toghcháin, tarchuirfidh sé an ní chuig an nGarda Síochána.

Caibidil 3: Comhairle faoi Nithe ar Leith

3.1 Imeachtaí tiomsaithe airgid

3.2 Fógraíocht ar fheithiclí

3.3 Úsáid saor in aisce feithiclí

3.4 Baill foirne a úsáid a n-íoctar a dtuarastal as cistí poiblí

3.5 Cuntas a thabhairt san úsáid oifigí le linn na tréimhse toghcháin

3.6 Póstaeir loite nó dhamáistithe

3.1 Imeachtaí tiomsaithe airgid

3.1.1 Glanluach ranníocaíochta le himeacht tiomsaithe airgid a dhéanamh amach

De réir fhorálacha alt 22(2)(a)(vi) agus (vii) den Acht, cuimsítear le síntiús glanluach ranníocaíochta d'imeacht tiomsaithe airgid. Meastar gur tugadh ranníocaíocht d'imeacht tiomsaithe airgid ar an dáta ar ar reáchtáladh an t-imeacht tiomsaithe airgid (agus ní ar an dáta ar a bhfuarthas an ranníocaíocht féin).

Tagtar ar ghlanluach ranníocaíochta le himeacht tríd an nglanbhrabús ón imeacht a ríomh i dtosach (i.e. tríd an gcostas leis an imeacht a reáchtáil a bhaint as an tsuim iomlán a tiomsaíodh san imeacht). Déantar an glanbhrabús a chur síos do líon na ndaoine a thug ranníocaíocht don imeacht i gcomhréir leis an ranníocaíocht a thug gach duine. Tugann sé sin glanluach (síntiús) na ranníocaíochta ó gach duine leis an imeacht tiomsaithe airgid.

Ní fhéadfar glacadh le síntiúis os cionn na teorann uasta incheadaithe in aghaidh an duine, i.e. €1,000.

Már shampla, má d'íoc duine €1,000 i leith na táille iontrála do dheichniúr, ba é €1,000 an oll-ranníocaíocht leis an imeacht uaidh/uaithi. Dá mba é €20 in aghaidh an duine an costas a ghabh leis an imeacht a reáchtáil, bhainfí suim €200 as a (h)oll-ranníocaíocht, rud a d'fhágfadh glansíntiús €800. Dá ndéanfadh an duine ranníocaíochtaí eile leis an imeacht (e.g. capaill a cheannach ar oíche rásaíochta, poll ag comórtas gailf chlasaicigh a urrú) ba ghá luach na ranníocaíochtaí sin a chur leis an nglansíntiús €800 chun glanluach comhiomlán a shíntiúis/síntiúis don imeacht tiomsaithe airgid a dhéanamh amach.

Na ceanglais reachtaíochta i ndáil le cineálacha difriúla imeachtaí tiomsaithe airgid, a fhéadfar a eagrú i gcomhthéacs toghcháin, tá siad leagtha amach sna míreanna seo a leanas.

3.1.2 Imeachtaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag páirtí polaitíochta chun cistí a thiomsú don pháirtí

I gcás go n-eagraíonn páirtí polaitíochta imeacht tiomsaithe airgid chun cistí a thiomsú don pháirtí, meastar gur síntiús don pháirtí atá i nglanluach na ranníocaíochta a thugann duine don imeacht tiomsaithe airgid. Is amhlaidh sin fiú má úsáideann an páirtí na cistí ina dhiaidh sin chun tacú le duine amháin nó níos mó dá iarrthóirí ag toghchán [*alt 22(2)(a)(vii)*].

Má thugtar roinnt d'fháltais an imeachta nó gach cuid de na fáltais i bhfoirm airgid d'iarrthóir(í) an pháirtí, meastar gur síntiús ón bpáirtí don iarrthóir/do na hiarrthóirí é. Má úsáideann an páirtí na fáltais chun íoc as speansais toghcháin arna dtabhú thar ceann an iarrthóra, ní mheastar gur síntiús ón bpáirtí don iarrthóir/do na hiarrthóirí é. Ní cheanglófar ar an bpáirtí luach iomlán fháltais an imeachta tiomsaithe airgid a nochtadh i Ráiteas Síntiús. Ceanglófar ar an bpáirtí aon síntiú(i)s ó dhuine os cionn glanluach €1,500 a nochtadh. Maidir leis an teorainn uasta €2,500 a bhféadfaidh páirtithe polaitíochta glacadh léi mar shíntiúis ón aon duine amháin san aon bhliain amháin, tá feidhm aici sin freisin maidir le glanluach na ranníocaíochtaí le himeachtaí tiomsaithe airgid. Tá feidhm freisin ag an teorainn €200 lenar féidir glacadh mar shíntiúis ó shíntiúsóirí corparáideacha neamhchláraithe. I gcás go bhfuil glanluach síntiúis airgid don imeacht tiomsaithe airgid os cionn €100, ceanglófar ar aonad

cuntasaíochta an pháirtí (i.e. an chraobh nó an cheannoifig) a d'eagraigh an t-imeacht cuntas síntiús polaitíochta a oscailt, mura bhfuil ceann aige cheana féin. Mura bhfuil glanluach aon síntiúis aonair airgid don imeacht os cionn €100, ní cheanglófar ar aonad cuntasaíochta an pháirtí cuntas síntiús polaitíochta a oscailt. Má tá cuntas síntiús polaitíochta ag an aonad cuntasaíochta cheana féin, ní mór gach síntiús airgid, cibé luach atá air, a fhaightear i ndáil leis an imeacht a thaisceadh sa chuntas síntiús polaitiúil.

3.1.3 Imeachtaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag páirtí polaitíochta chun cistí a thiomsú dá iarrthóir(í) ag an toghchán

I gcás go n-eagraíonn páirtí polaitíochta imeacht tiomsaithe airgid chun cistí a thiomsú dá iarrthóir(í) sa toghchán agus go dtugtar fáltais an imeachta ar láimh don iarrthóir/do na hiarrthóirí, meastar gur idirghabhálaí atá ag glacadh le síntiúis thar ceann an iarrthóra/na n-iarrthóirí é an páirtí. Meastar gur síntiús don iarrthóir/do na hiarrthóirí í an ghlan-ranníocaíocht arna tabhairt ag duine don imeacht tiomsaithe airgid. Is é an t-iarrthóir/na hiarrthóirí (i.e. ní an páirtí) atá freagrach as an síntiús agus ní mór dó/di/dóibh a chinntiú go gcomhlíonann sé/sí/siad na ceanglais reachtaíochta (atá leagtha amach i mír 3.1.4 thíos).

Más amhlaidh, áfach, go gcoinníonn an páirtí fáltais an imeachta faoina stiúir, féadfar a mheas gur don pháirtí a tugadh na síntiúis agus is é an páirtí a bheidh freagrach as a chinntiú go gcomhlíonfar ceanglais na reachtaíochta (atá leagtha amach i mír 3.1.2 thuas).

3.1.4 Imeachtaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag iarrthóir

I gcás go n-eagraíonn iarrthóir imeacht tiomsaithe airgid chun cistí a thiomsú dá f(h)eachtas toghcháin, meastar gur síntiúis don iarrthóir iad ranníocaíochtaí a dhéantar leis an imeacht [*alt 22(2)(a)(vi)*].

Ní cheanglófar ar an iarrthóir luach iomlán fháltais an imeachta tiomsaithe airgid a nochtadh i Ráiteas Síntiús. Ceanglófar ar an iarrthóir aon síntiúis ó dhuine atá ag tabhairt ranníocaíochta don imeacht agus atá os cionn glanluach €600 a nochtadh. Maidir leis an teorainn uasta €1,000 le haghaidh síntiúis ó aon duine aonair san aon bhliain amháin, baineann sí le glanluach na ranníocaíochtaí le himeachtaí tiomsaithe airgid. Má tá glanluach aon síntiúis airgid d'imeacht tiomsaithe airgid arna eagrú ag iarrthóir os cionn €100, ceanglófar ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt, mura bhfuil ceann aige/aici cheana féin, agus an síntiús agus gach síntiús airgid ina dhiaidh a thaisceadh sa chuntas. Mura bhfuil glanluach síntiúis airgid aonair don imeacht os cionn €100, ní cheanglófar ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt. Má tá cuntas síntiús polaitíochta ag an iarrthóir cheana féin, ní mór gach síntiús airgid, cibé luach atá air, a fhaightear i ndáil leis an imeacht a thaisceadh sa chuntas.

3.1.5 Imeachtaí tiomsaithe airgid arna n-eagrú thar ceann iarrthóra ag duine nó grúpa nach é an t-iarrthóir ná a p(h)áirtí polaitíochta é

I gcás go n-eagraíonn duine nó grúpa nach é an t-iarrthóir ná a p(h)áirtí polaitíochta é imeacht tiomsaithe airgid thar ceann an iarrthóra (e.g. "Grúpaí chairde….") agus go dtugtar fáltais an imeachta ar láimh don iarrthóir, meastar gur idirghabhálaí atá ag glacadh le síntiúis thar ceann an iarrthóra é an duine tiomsaithe airgid/an grúpa tiomsaithe airgid. Meastar gurb é an t-iarrthóir a fuair na síntiúis agus go bhfuil sé/sí

freagrach as a chinntiú go gcomhlíonfar na ceanglais reachtaíochta (atá leagtha amach ag 3.1.4 thuas).

Más rud é nach dtugtar fáltais an imeachta ar láimh don iarrthóir agus go gcoinníonn an grúpa tiomsaithe airgid iad, baineann an méid seo a leanas le hábhar:

- má tá glanluach aon síntiúis airgid don imeacht tiomsaithe airgid os cionn €100, ceanglófar ar an duine/grúpa clárú mar "thríú páirtí" leis an gCoimisiún um Chaighdeáin. Ceanglófar ar an duine/grúpa forálacha an Achta is infheidhme i leith tríú páirtithe a chomhlíonadh, is iad sin, na forálacha maidir le cuntas síntiús polaitíochta a oscailt agus maidir lena bheith ag glacadh le síntiúis áirithe,
- meastar gur síntiúis don iarrthóir iad gach suim airgid a thugtar don iarrthóir ina dhiaidh chomh maith le gach speansas toghcháin arna thabhú nó gach íocaíocht arna déanamh ag an ngrúpa tiomsaithe airgid thar ceann an iarrthóra,
- má tá luach comhiomlán na síntiús ón ngrúpa tiomsaithe airgid don iarrthóir os cionn €600, ceanglófar ar an iarrthóir sonraí faoi sin a nochtadh ina Ráiteas Síntiús;
- is é €1,000 luach uasta na síntiús lenar féidir leis an iarrthóir glacadh in aon bhliain ar bith ó dhuine/ghrúpa tiomsaithe airgid a mheastar a bheith ina thríú páirtí (agus ní ina idirghabhálaí atá ag glacadh le síntiúis thar ceann an iarrthóra).

3.2 Fógraíocht ar fheithiclí

3.2.1 Is speansas toghcháin é oiriúnú ("clúdach") carranna, jípeanna, veaineanna, etc. le libhré páirtí polaitíochta mar go gcuireann sé iarrthóireacht duine agus/nó leasanna páirtí polaitíochta ag an toghchán chun cinn. Má úsáidtear na feithiclí sin le linn na tréimhse toghcháin, is speansas toghcháin iad na costais iomlána leis an bhfógraíocht ar na feithiclí a tháirgeadh.

3.2.2 Is eol don Choimisiún um Chaighdeáin, áfach, go n-úsáideann roinnt ionadaithe poiblí clinicí soghluaiste toghcheantair atá "clúdaithe" le libhré an ionadaí phoiblí nó an pháirtí polaitíochta cheana féin. Tá an Coimisiún um Chaighdeáin den tuairim nach measfar na costais leis na feithiclí sin a oiriúnú mar speansas toghcháin, fiú má úsáideadh na feithiclí le linn na tréimhse toghcháin, i gcás gur úsáideadh na feithiclí sin ar bhonn leanúnach agus go bhfuil siad "clúdaithe" le libhré de chineál ginearálta nach bhfuil ag iarraidh go soiléir iarrthóireacht duine agus/nó leasanna páirtí polaitíochta a chur chun cinn sa tréimhse toghcháin.

3.2.3 Más rud é, áfach, go bhfuil oifig shoghluaiste á húsáid le haghaidh an toghcháin amháin nó gur "clúdaíodh" í le libhré a chuireann iarrthóireacht duine nó leasanna páirtí polaitíochta chun cinn go follasach nó a iarrann vótaí d'iarrthóir agus/nó do pháirtí polaitíochta ag an toghchán, measfar an costas leis an bhfeithicil a oiriúnú mar speansas toghcháin agus, má úsáidtear an fheithicil le linn na tréimhse toghcháin, ní mór cuntas a thabhairt sa chostas iomlán leis an bhfeithicil a oiriúnú.

3.2.4 I gcás nach bhfuil sé beartaithe cuntas a thabhairt i bhfógraíocht / i libhré ar fheithicil feachtais ar an mbonn nach chun críche an toghcháin atá an fhógraíocht / an libhré, ba chóir don ghníomhaire lena mbaineann teagmháil a dhéanamh leis an gCoimisiún um Chaighdeáin le deimhniú a fháil nach speansas toghcháin atá san fhógraíocht / sa libhré.

3.3 Úsáid saor in aisce feithiclí

3.3.1 Foráiltear le Cuid 1(f) leis an Sceideal leis an Acht go gcuimsítear le speansais ar iompar agus taisteal *"speansais arna dtabhú ar iompar agus taisteal (ar mhodh ar bith), peitreal agus díosal, feithiclí feachtais a fháil ar cíos nó a **úsáid**, feithiclí a fháil ar cíos nó a **úsáid** chun vótálaithe a iompar ar lá na vótála, speansais chóiríochta, seirbhísí tacsaí agus fruilchairr agus seirbhísí cúiréireachta*".

3.3.2 Foráiltear le Cuid 2(a) leis an Sceideal leis an Acht nach measfar ceann ar bith de na nithe dá dtagraítear in alt 22(2)(b)(i) agus in alt 22(2)(b)(iii - v) den Acht a bheith ina speansas toghcháin. Foráiltear leis an Acht freisin nach measfar na nithe in alt 22(2)(b)(i - vii) a bheith ina síntiúis.

3.3.3 Foráiltear le halt 22(b)(iii)(I) den Acht nach meastar seirbhís arna soláthar ag duine aonair, lena n-áirítear mótarfheithicil an duine aonair a úsáid, a bheith ina síntiús ná ina speansas toghcháin i gcás nach gcuirtear an tseirbhís ar fáil mar chuid d'obair nó de ghnó an duine aonair. Tagraítear go sonrach in alt 22(b)(iii)(I) do dhuine aonair agus do mhótarfheithicil duine aonair. Dá bhrí sin, ní mheastar é a bheith ina shíntiús don iarrthóir nó ina speansas toghcháin i gcás ina gcuireann duine aonair úsáid saor in aisce as feithicil aonair ar fáil d'iarrthóir ag an toghchán. Más rud é, áfach, go ngearrann an duine aonair táille as an bhfeithicil i gceist a úsáid, measfar é a bheith ina shíntiús agus ina speansas toghcháin. Má tá an duine aonair ag cur níos mó ná feithicil amháin ar fáil, is féidir go measfar na feithiclí breise a bheith ina síntiúis agus ina speansais toghcháin.

3.3.4 Mar atá luaite thuas, baineann an tagairt in alt 22(b)(iii)(I) go sonrach le duine aonair. Má sholáthraítear feithicil, ar le cuideachta, comhpháirtíocht, gnó etc. í, d'iarrthóir, ní mheastar gur seirbhís saor in aisce arna soláthar ag duine aonair í. I gcúinsí den sórt sin, mar sin, meastar gur síntiús agus gur speansas toghcháin atá in úsáid na feithicle. Ní mór an costas tráchtála a bhaineann le feithicil den chineál céanna a fhruiliú ar feadh tréimhse den chineál céanna a dhéanamh amach chun a luach mar shíntiús a nochtadh agus chun an úsáid a baineadh aisti le linn na tréimhse toghcháin a nochtadh mar speansas toghcháin.

3.4 Baill foirne a úsáid a n-íoctar a dtuarastal as cistí poiblí

3.4.1 Foráiltear leis an Acht Toghcháin, 1997 (arna leasú), (an tAcht) go n-aisíocfar earraí, maoin agus seirbhísí a n-íoctar as a gcostais trí chistí an phobail a úsáid agus a úsáidtear *chun críocha toghcháin* le linn na tréimhse toghcháin agus go measfar iad a bheith ina speansais toghcháin.

3.4.2 Más rud é go bhfuil ball (i.e. comhairleoir speisialta, rúnaí toghcheantair, tiománaí, cúntóir pearsanta, cúntóir taighde, etc.) d'fhoireann sealbhóir oifige tofa/poiblí fostaithe ina g(h)náthdhualgais le linn na tréimhse toghcháin agus nach bhfuil sé/sí ag soláthar seirbhíse chun críocha toghcháin, ní mheasfar an costas leis na gníomhaíochtaí sin a dhéanamh a bheith ina speansas toghcháin. Measfar a gcostais a bheith ina speansas toghcháin i gcás go bhfuil baill foirne fostaithe i ngníomhaíochtaí chun críocha toghcháin. Beidh sé faoin sealbhóir oifige poiblí, i gcomhar lena g(h)níomhaire toghcháin agus le soláthraí na seirbhísí, an méid a fostaíodh na baill foirne sin chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin a chinneadh agus cuntas a thabhairt ann i Ráiteas Speansas Toghcháin an ghníomhaire toghcháin.

3.4.3 Cuirtear carranna Stáit agus tiománaithe Garda ar fáil do shealbhóirí oifige poiblí áirithe ar chúiseanna slándála. Dá réir sin, ní speansas toghcháin atá san úsáid carranna Stáit sna cásanna sin, tiománaithe san áireamh, le linn na tréimhse toghcháin mar go gcuirtear na carranna agus na tiománaithe ar fáil mar bheart slándála agus go gceanglaítear ar na sealbhóirí oifige sin iad a úsáid i gcónaí.

3.4.4 Cuireann roinnt sealbhóirí oifige tofa/poiblí a gcarr féin ar fáil agus ceapann siad tiománaithe sibhialtacha a íoctar as cistí poiblí, áfach. Is speansas toghcháin atá in úsáid carranna agus tiománaithe ag na daoine sin chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin. Cé gur féidir leo speansais taistil a éileamh nuair a úsáidtear an carr le haghaidh gnó oifigiúil, ní cháileodh úsáid an chairr chun críocha toghcháin mar ghnó oifigiúil chun críocha na n-éileamh sin.

3.4.5 I gcás go dtéann ball d'fhoireann sealbhóir oifige tofa/poiblí ar shaoire bhliantúil chun oibriú ar fheachtas toghcháin ar bhonn deonach le linn na tréimhse toghcháin, measfar an obair a bheith déanta mar sheirbhís saor in aisce agus, d'ainneoin na fírice go bhféadfadh an obair bheith cosúil lena g(h)náthobair, ní mheasfar costas a t(h)uarastail agus é/í ag oibriú go deonach a bheith ina speansais toghcháin chun críocha an Achta.

3.4.6 I gcás go bhfuil agóid ann in aghaidh ráiteas speansas toghcháin arna chur isteach ag sealbhóir oifige tofa/poiblí, áfach, molann an Coimisiún um Chaighdeáin gur chóir do na hiarrthóirí sin a chinntiú go gcoimeádtar taifid chuí ar shaoirí arna bhfabhrú agus arna nglacadh ag baill foirne. Féadfaidh an Coimisiún um Chaighdeáin deimhniú i scríbhinn a éileamh go ndeachaigh an ball foirne lena mbaineann ar saoire le linn na tréimhse toghcháin.

3.5 Cuntas a thabhairt san úsáid oifigí le linn na tréimhse toghcháin

a) Ginearálta

I dtaca le hoifig agus stáiseanóireacht, foráiltear leis an Acht go gcuimsítear le speansais toghcháin *"costais arna dtabhú chun áitreabh oifige nó seomraí cruinnithe a fháil ar cíos nó a úsáid chun críocha toghcháin (seachas chun críocha comhdhálacha bliantúla nó eile de chuid an pháirtí) agus na costais a ghabhann le téamh, leictreachas, árachas, trealamh oifige a cheannach nó a fháil ar cíos, teileafóin, stáiseanóireacht agus postas"*.

Dá réir sin, meastar speansais arna dtabhú chun oifig a fháil ar cíos a bheith ina speansais toghcháin. Ní mór cuntas a thabhairt i gcíos a íoctar i leith na tréimhse toghcháin sa Ráiteas Speansas Toghcháin.

I gcás go gcuirtear úsáid as oifig ar fáil saor in aisce nó faoi bhun an chostais, meastar luach tráchtála iomlán na húsáide as an oifig chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin a bheith ina speansas toghcháin agus ní mór cuntas a thabhairt ann. Agus an luach tráchtála á chinneadh, féadfar an bhail ar an oifig a chur san áireamh. Féadfar aon lascaine a thugtar de ghnáth nó a bhíonn ar fáil de ghnáth a chur san áireamh.

Ní speansas toghcháin é soláthar oifige gan táille i dteach cónaithe príobháideach duine i gcás nach mbíonn an seomra arna chur ar fáil ar cíos de ghnáth. Is speansas toghcháin é speansas ar bith arna thabhú agus athruithe á ndéanamh uirthi lena húsáid chun críocha toghcháin a éascú le linn na tréimhse toghcháin, áfach.

b) Úsáid oifigí ionadaíochta poiblí

Meastar an úsáid chun críocha toghcháin as a (h)oifig a n-íoctar aisti le cistí an phobail ag sealbhóir oifige tofa/poiblí a bheith ina speansas toghcháin. Ba chóir an méid a úsáideadh an oifig chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin le linn na tréimhse toghcháin a chur san áireamh. Ní mór cuntas a thabhairt sna costais choimhdeacha amhail tuarastal, teas, solas, fóin, facs, cóipeáil, priontáil, stáiseanóireacht, postas, clúdaigh, etc., i gcás gur tabhaíodh na costais sin chun críocha toghcháin.

Chomh maith leis sin, is speansas toghcháin í an úsáid as oifigí a n-íoctar astu le cistí poiblí chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin. Áirítear leis sin na costais a bhaineann le tuarastal agus speansais státseirbhíseach nó comhairleoirí speisialta i gcás go bhfuil siad fostaithe i ngníomhaíochtaí chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin, chomh maith le costais choimhdeacha eile amhail teas, solas, teileafóin, facs, cóipeáil, priontáil, stáiseanóireacht, postas, clúdaigh, etc., i gcás gur tabhaíodh na costais sin chun críocha toghcháin.

c) Cuntas a thabhairt in oifigí ar le hiarrthóir nó le páirtí polaitíochta iad

Ní gá cuntais a thabhairt mar speansais toghcháin i measchostais chíosa as an úsáid as oifig ar le hiarrthóir í. Ar an dul céanna, i gcás gur le páirtí polaitíochta oifig i dtoghcheantar a n-úsáideann a iarrthóir(í) í le linn feachtas toghcháin, ní gá don pháirtí ná don iarrthóir measchostais chíosa a ghearradh as úsáid na n-oifigí sin. Mar sin féin, ní mór cuntas a thabhairt in aon speansais arna dtabhú chun athruithe a dhéanamh uirthi lena húsáid chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin.

d) Measchostais le láithreán a fháil ar cíos le haghaidh póstaer nó ábhar eile toghcháin

Measchostais le láithreán a fháil ar cíos le haghaidh póstaer nó ábhar eile toghcháin a chuirtear suas/a thaispeántar in ionaid réadmhaoine phríobháideacha nó in áitribh tráchtála nach láithreáin aitheanta iad chun na críche sin, ní gá cuntas a thabhairt iontu mar speansais toghcháin.

3.6 Póstaeir loite nó dhamáistithe

3.6.1 Measfar póstaer a bheith úsáidte le linn na tréimhse toghcháin agus ní mór cuntas a thabhairt ann mar speansas toghcháin má chuirtear suas é le linn na tréimhse toghcháin (an 14 Eanáir 2020 go dtí an 8 Feabhra 2020), fiú má thiteann an póstaer anuas, má loitear é, etc. roimh lá na vótála. Chomh maith leis sin, is speansas toghcháin é an costas le póstaeir loite nó dhamáistithe a athsholáthar má úsáidtear na póstaeir athsholáthair le linn na tréimhse toghcháin.

Aguisín 1: Sainmhínithe

Ciallaíonn '**cuntas**' cuntas in institiúid sa Stát chun airgead arna fháil i leith síntiús a bhreacadh do shochar agus do dhochar an chuntais [*alt 22(2)(aa)*];

ciallaíonn '**iarrthóir**' duine arb amhlaidh, ar nó roimh an dáta ar a ngluaistear eascaire i ndáil le holltoghchán Dála nó le fothoghchán Dála nó ar nó roimh an dáta ar a ndéantar an t-ordú lena gceaptar lá na vótála i ndáil le Seanad Éireann nó toghchán do Pharlaimint na hEorpa, go ndearbhaíonn sé/sí nó go ndearbhaíonn duine eile go bhfuil sé/sí ina (h)iarrthóir sa toghchán lena mbaineann [*alt 22(2)(aa)*];

Áirítear iad seo a leanas leis an sainmhíniú ar '**shíntiúsóir corparáideach**':

- comhlacht corpraithe;
- comhlacht neamhchorpraithe daoine; nó
- iontaobhas

a thugann síntiús. Meastar gurb é an t-aon duine amháin atá i gcomhlacht corpraithe agus aon fhochuideachta dá chuid [*alt 22(2)(aa)*].

Ciallaíonn **'síntiús'** aon ranníocaíocht a thugann aon duine, cibé acu is ball de pháirtí polaitíochta é/í nó nach ea, chun críocha polaitíochta do pháirtí polaitíochta, do chomhalta den cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí nó iarrthóir i dtoghchán Dála agus áirítear leis ceann ar bith nó gach ceann de na nithe seo a leanas, mar atá -

- síntiús airgid [*alt 22(2)(a)(i)*];
- síntiús maoine nó earraí [*alt 22(2)(a)(ii)*];
- an ceart a thabhairt chun aon mhaoin nó earraí a úsáid ar feadh tréimhse gan teorainn nó tréimhse shonraithe gan íocaíocht ná comaoin eile a fháil [*alt 22(2)(a)(iii)*];
- an soláthar seirbhísí gan íocaíocht ná aon chomaoin eile ina leith [*alt 22(2)(a)(iv)*];
- an difríocht idir an praghas tráchtála agus an praghas a ghearrtar as maoin nó earraí a cheannach, a fháil nó a úsáid nó as seirbhís ar bith a sholáthar i gcás gur lú an praghas, an táille nó comaoin eile ná an gnáthphraghas tráchtála [*alt 22(2)(a)(v)*];
- An céatadán den ghlanbhrabús, más ann, a thagann as an imeacht agus atá curtha síos don ranníocaíocht i gcás ranníocaíochta arna tabhairt ag duine i ndáil le himeacht a eagraíodh chun críche cistí a thiomsú do pháirtí chomhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, d'ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó do thríú páirtí nó d'iarrthóir i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach [*alt 22(2)(a)(vi)*];
- an céatadán den ghlanbhrabús, más ann, a thagann as an imeacht agus atá curtha síos don ranníocaíocht agus arb amhlaidh, cé nár tiomsaíodh é go

sonrach chun críche tacú le duine amháin nó níos mó d'iarrthóirí an pháirtí polaitíochta i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach, go n-úsáidtear é chun na críche deireanaí sin i gcás ranníocaíochta arna tabhairt ag duine i ndáil le himeacht a eagraíodh chun críche cistí a thiomsú do pháirtí polaitíochta [*alt 22(2)(a)(vii)*]; nó

- táille nó síntiús arna (h)íoc ag an duine thar a cheann féin nó thar ceann duine amháin eile nó níos mó ná duine amháin eile as ballraíocht nó ballraíocht leantach de pháirtí polaitíochta [*alt 22(2)(a)(viii)*];

'speansais toghcháin' – beidh speansais toghcháin ar na nithe sin atá liostaithe thíos, agus ar na nithe sin amháin:

(a) Fógraíocht (cibé meán a úsáidtear).

Áirítear leis seo táillí gníomhaireachta, speansais dearthóireachta agus speansais eile arna dtabhú i dtaca leis an bhfógraíocht sin a ullmhú, a tháirgeadh, a dháileadh nó a scaipeadh ar shlí eile [*Sceideal 1(a)*]

(b) Poiblíocht.

Áirítear leis seo speansais arna dtabhú i leith craolachán ó pháirtí polaitíochta, aon seirbhísí nó áiseanna a sholáthar i dtaca le preasagallaimh nó déileálacha eile leis na meáin, comhairle agus oiliúint maidir leis na meáin agus grianghrafadóireacht [*Sceideal 1(b)*].

(c) Póstaeir toghcháin.

Áirítear leis seo na costais a ghabhann le póstaeir toghcháin a dhearadh, a tháirgeadh, a phriontáil, a chur in airde agus a bhaint anuas (má bhaintear anuas iad le linn na tréimhse toghcháin) [*Sceideal 1(c)*]

(d) Ábhar eile toghcháin.

Áirítear leis seo na costais a ghabhann le dearadh, táirgeadh, priontáil agus scaipeadh ábhar den sórt sin (seachas póstaeir), lena n-áirítear cártaí canbhasála, bileoga toghcháin, forógraí toghcháin, nuachtlitreacha agus ábhar poiblíochta eile toghcháin [*Sceideal 1(d)*]

(e) Oifig agus Stáiseanóireacht.

Áirítear leis seo costais arna dtabhú chun áitreabh oifige nó seomraí cruinnithe a fháil ar cíos nó a úsáid chun críocha toghcháin (seachas chun críocha comhdhálacha bliantúla nó comhdhálacha eile de chuid an pháirtí) agus na costais a ghabhann le téamh, leictreachas, árachas, trealamh oifige a cheannach nó a fháil ar cíos, teileafóin, stáiseanóireacht agus postas [*Sceideal 1(e)*]

(f) Iompar agus taisteal.

Áirítear leis seo speansais arna dtabhú ar iompar agus taisteal (ar mhodh ar bith), peitreal agus díosal, feithiclí feachtais a fháil ar cíos nó a úsáid, feithiclí a fháil ar cíos nó a úsáid chun vótálaithe a iompar ar lá na vótála, speansais

chóiríochta, seirbhísí tacsaí agus fruilchairr agus seirbhísí cúiréireachta [*Sceideal 1(f)*]

(g) Taighde margaidh.

Áirítear leis seo speansais arna dtabhú agus pobalbhreith nó suirbhé eile cosúil leis, a bhaineann le toghchán laistigh den tréimhse 60 lá roimh lá na vótála ag an toghchán, á déanamh ag páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta nó iarrthóir nó thar cheann páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta nó iarrthóra ag an toghchán [*Sceideal 1(g)*]

(h) Oibrithe feachtais.

Áirítear leis seo íocaíochtaí le hoibrithe feachtais, árachas agus costais eile [*Sceideal 1(h)*]

Ciallaíonn '**institiúid**' [*alt 22(2)(aa)*]:

a) sealbhóir ceadúnais faoi alt 9 d'Acht an Bhainc Ceannais, 1971,

b) cumann foirgníochta corpraithe nó a mheastar a bheith corpraithe faoin Acht Cumann Foirgníochta, 1989, nó comhlacht arna chorprú ar mhodh comhfhreagrach faoi dhlí aon Bhallstáit eile de na Comhphobail Eorpacha,

c) banc taisce iontaobhais faoi chuimsiú chiall an Achta um Bainc Thaisce Iontaobhais, 1989,

d) Banc ACC cpt,

e) An Post, nó

f) duine arna údarú de réir Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Ceadúnú agus Maoirseacht ar Institiúidí Creidmheasa), 1992, (I.R. Uimh. 395 de 1992) chun gnó a dhéanamh sa Stát;

(Tabhair faoi deara: Ní chuimsíonn an sainmhíniú thuas comhar creidmheasa.)

Is féidir le **"duine"** [*alt 2(1)*]:

- a bheith ina d(h)uine aonair;
- a bheith ina c(h)omhlacht corpraithe (e.g. cuideachta phoiblí nó phríobháideach) agus in aon fhochuideachta dá chuid.

  I gcás go bhfaightear síntiúis ó chuideachtaí bainteacha, ba chóir don iarrthóir a fhiafraí de na síntiúsóirí cé acu atá nó nach bhfuil aon ghaol ann idir na cuideachtaí;
- a bheith ina c(h)omhlacht neamhchorpraithe daoine, e.g. páirtí polaitíochta, comhpháirtíocht, cumann cónaitheoirí, brúghrúpa.

Ciallaíonn '**grúpa polaitíochta**' grúpa arna chruthú de réir rialacha nós imeachta Pharlaimint na hEorpa [*alt 22(2)(aa)*];

Ciallaíonn '**páirtí polaitíochta**' páirtí atá cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta de réir alt 25 den Acht Toghcháin 1992 mar pháirtí atá eagraithe le dul san iomaíocht i dtoghchán Dála nó Eorpach nó sa dá thoghchán sin [*alt 2(1)*];

Ciallaíonn '**críocha polaitíochta**' ceann ar bith de na críocha seo a leanas, eadhon [*alt 22(2)(aa)*]:

(i) (I) leasanna páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas nó ionadaí i bParlaimint na hEorpa a chur chun cinn nó cur ina n-aghaidh, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, nó

(II) na beartais nó beartas ar leith de chuid páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí a chur i láthair, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, nó

(III) na tuairimí de chuid páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí a chur i láthair go díreach nó go hindíreach maidir leis an mbeartas nó na beartais ar leith de chuid páirtí polaitíochta eile, grúpa polaitíochta eile, comhalta eile de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí eile i bParlaimint na hEorpa, tríú páirtí eile nó iarrthóir eile i dtoghchán nó i reifreann nó ar shlí eile, nó

(IV) leasanna tríú páirtí a chur chun cinn nó cur ina n-aghaidh, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, i dtaca le stiúradh nó bainistiú a dhéanamh ar fheachtas ar bith a dhéantar chun toradh ar leith a chur chun cinn nó a fháil maidir le beartas nó beartais nó feidhmeanna de chuid an Rialtais nó aon údaráis phoiblí;

(ii) toghadh iarrthóra i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach a chur chun cinn nó cur ina aghaidh, bíodh sé go díreach nó go hindíreach, nó vótaí ar son nó in aghaidh iarrthóra a iarraidh nó cur i láthair a dhéanamh ar na beartais nó ar bheartas ar leith de chuid iarrthóra nó ar na barúlacha de chuid iarrthóra faoi ní ar bith a bhaineann leis an toghchán nó na tuairimí de chuid iarrthóra maidir leis an mbeartas nó na beartais de chuid páirtí polaitíochta nó grúpa polaitíochta nó de chuid iarrthóra eile ag an toghchán nó ar shlí eile;

(iii) tionchar a imirt ar shlí eile ar thoradh an toghcháin nó reifrinn nó feachtais dá dtagraítear i mír (i)(IV) den sainmhíniú seo.

Ciallaíonn '**duine freagrach**', i ndáil le haonad cuntasaíochta, an cisteoir nó aon duine eile atá freagrach as a bheith ag déileáil le síntiúis don aonad, nó, i ndáil le tríú páirtí, an duine nó na daoine atá freagrach as an tríú páirtí a eagrú, a bhainistiú nó as gnóthaí airgeadais an tríú páirtí [*alt 22(2)(aa)*];

Ciallaíonn '**tríú páirtí**' aon duine, seachas páirtí polaitíochta atá cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta faoi Chuid III den Acht Toghcháin, 1992, nó iarrthóir i dtoghchán, a ghlacann, i mbliain ar leith, le síntiús ar mó a luach ná €100 [*alt 22(2)(aa)*].

Aguisín 2: Seicliosta

Roimh an tréimhse toghcháin agus lena linn:

☐ An bhfuil sé amhlaidh gur chuir do pháirtí polaitíochta sonraí an ghníomhaire náisiúnta in iúl don Choimisiún um Chaighdeáin?

☐ An bhfuil comhaontú sannta caiteachais i scríbhinn agat leis na hiarrthóirí (má bhaineann sé le hábhar)?

☐ An bhfuil tú ag coinneáil taifead de do chaiteachas toghcháin, lena n-áirítear sonraisc, dearbháin nó admhálacha os cionn €126.97?

☐ An bhfuil sé amhlaidh gur thug tú fógra don Choimisiún um Chaighdeáin faoi aon chaiteachas neamhúdaraithe a úsáideadh chun an páirtí nó a iarrthóirí a chur chun cinn (má bhaineann sé le hábhar)?

☐ An bhfuil sé amhlaidh gur Tríú Páirtí nó “duine eile” atá ag tabhú caiteachais ag an toghchán thú? Má tá, an bhfuil sé amhlaidh gur chláraigh tú leis an gCoimisiún um Chaighdeáin?

Tar éis na tréimhse toghcháin:

☐ An bhfuil sé amhlaidh gur thug tú faoi deara gurb é an 4 Aibreán 2020 an lá deiridh le haghaidh foirmeacha comhlánaithe agus cáipéisíocht tacaíochta a bheith faighte ag an gCoimisiún um Chaighdeáin?

☐ An bhfuil na sonraisc go léir ó sholáthraithe faighte agat laistigh de 45 lá ó dheireadh na tréimhse toghcháin (i.e. an 24 Márta 2020)?

☐ Agus tú ag comhlánú na bhfoirmeacha, an bhfuil sé amhlaidh gur shínigh tusa agus d’fhinné cáilithe iad sna háiteanna cuí (atá aibhsithe)?

Má bhíonn aon cheisteanna agat, féach na treoirlínte agus/nó déan teagmháil leis an gCoimisiún um Chaighdeáin. Beimid sásta cabhrú leat.